

[Poul Nødgaard]

som er forudlønnet, og som får udbetalt deres løn i slutningen af december, i realiteten slipper for at betale arbejdsmarkedsbidrag for januar måned 1994, og det foreliggende lovforslag lægger op til, at denne ordning bliver annulleret, sådan at alle betaler fra 1. januar 1994.

I Fremskridtspartiet er vi af den opfattelse, at man kunne gå en anden vej med hensyn til at ændre den fejl, der er sket, ved, at alle lønmodtagere slipper for at betale arbejdsmarkedsbidrag for januar måned, og således at lovforslag nr. L 32 i realiteten først får virkning fra 1. februar 1994.

Det er det, ændringsforslagene går ud på, og det er det, vi anmoder Folketinget om at man accepterer, således at ingen betaler arbejdsmarkedsbidrag før 1. februar 1994. Derved synes jeg regeringen ville komme ud af den begåede fejl på en ordentlig måde.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 6 stemte for, 110 imod.

Ændringsforslag nr. 2 og 3
forkastedes uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges med 79 stemmer (S, SF, FP, CD, RV og KRF); 42 (KF og V) stemte hverken for eller imod.

Anden næstformand (Grove):

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 9:

Forslag til lov om ændring af lov om sterilisation og kastration.

Af sundhedsministeren (Torben Lund).

(Fremsat 6/10 93. Første behandling 13/10 93. Betænkning 25/11 93).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Forespørgsel nr. F 10:

Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om retningslinjerne for den danske Europapolitik vedrørende Edinburgh-konklusionerne og Maastricht-traktatens gennemførelse forud for det europæiske rådsmøde i december og den forestående udvidelse af samarbejdet med de fire ansøgerlande Østrig, Sverige, Finland og Norge?«

Af Ivar Nørgaard (S), Kent Kirk (KF), Charlotte Antonsen (V), Gade (SF), Annette Just (FP), Peter Duetoft (CD), Elisabeth Arnold (RV) og Lysholm Christensen (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 19/11 93. Fremme af forespørgslen vedtaget 25/11 93).

*Begrundelse***Ivar Nørgaard (S):**

Efter at Maastricht-traktaten nu er trådt i kraft, er der en række vigtige og til dels vanskelige spørgsmål på dagsordenen i vores Europapolitik. Det drejer sig om GATT-forhandlingernes afslutning, det drejer sig om bekæmpelse af arbejdsløsheden, det drejer sig om optagelse af de fire ansøgerlande i EF, og det drejer sig om den næste bølge af lande, der ønsker optagelse i EF, nemlig de øst- og centraleuropæiske lande, og så drejer det sig om, hvordan vi kan praktisere åbenheds-, nærheds- og demokratiprincipperne. Endelig er der spørgsmålet om, hvorvidt man vil forbinde disse problemer med forslag om ændring i institutionerne.

Der skal nu være møde i Det Europæiske Råd om få dage, og derfor er de syv partier bag ved det nationale kompromis enedes om at stille denne forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren om de retningslinjer, man vil anlægge for den danske Europapolitik.

*Besvarelse***Statsministeren (Nyrup Rasmussen):**

Tidspunktet for den forespørgsel om Europapolitikken, der i dag finder sted, er valgt. Den 1. november trådte Maastricht-traktaten i kraft. Det lønner sig allerede af den grund at gøre et par mere principielle overvejelser, og det vil jeg gerne begynde med.

Nu har vi så Traktaten – senere end planlagt – og i en proces, som i sig selv satte befolkningens opfattelse af og krav til det europæiske samarbejde i centrum. Derfor har indgangen til det europæiske samarbejde på Maastricht-traktatens grundlag fået et nyt og i grunden bedre og bredere folkeligt afsæt, og derfor har vi også en Edinburgh-aftale, som på væsentlige punkter præciserede Danmarks holdning.

Hvad er det så, vi har prøvet at gøre med denne seneste fase i det europæiske samarbejde? Det er to svære ting på én gang. Det er for det første at tilpasse og opdatere samarbejdet til den europæiske virkelighed, som har ændret sig radikalt, og det er for det andet – og det er selvsagt endnu sværere – at lægge sporene mod fremtiden.

Der er jo i disse år generelt større usikkerhed om udviklingens forløb; det kan man lige så godt se i øjnene. Som en britisk politiker

sagde forleden dag, da han blev spurgt om Majorregeringens Nordirlandsforhandlinger:

»Det er langtfra sikkert, at der kommer noget ud af det. Men hvis nogen havde spurgt mig, om der ville blive frie valg i Sydafrika, fred i Mellemøsten, eller om Berlinmuren ville falde, så ville jeg have sagt nej til alle tre ting; det er en anden verden.«

Større usikkerhed om udviklingens forløb har to umiddelbare konsekvenser. Man kan ikke benytte gårsdagens redskaber i nutidens politik, for de redskaber er ikke mere tilstrækkelige. Det bliver samtidig vanskeligere at finde ud af, hvordan nye redskaber skal udformes, for virkeligheden flytter sig hele tiden. Det er ikke noget tilfælde, at Maastricht-traktaten forudser et næste sæt regeringskonferencer i 1996.

Men frem for nu at fortabe sig i, hvordan virkeligheden kan tænkes at se ud til den tid, vil jeg hellere, at vi koncentrerer opmærksomheden om de problemer, der skal løses nu, med de redskaber, der står til rådighed i dag. Der er Maastricht-traktaten et af redskaberne. Og her gælder det om at udnytte Traktaten på en sådan måde, at Europas borgere i dagligdagen kan konstatere helt konkrete og håndgribelige forbedringer. Det er det, der tæller; det er resultaterne, vi skal måles på.

Det drejer sig nu om at udfylde de nye rammer, Maastricht-traktaten giver os, i det europæiske samarbejde.

Den danske regerings prioritering skal der ikke herske tvivl om. Arbejdsløsheden er det helt store og overskyggende problem i det europæiske samarbejde. Kan vi ikke løse det, kan vi ikke få skabt fornyet bæredygtig vækst i vore økonomier, er der en lang række andre og påtrængende opgaver, vi heller ikke kan løse. Bekæmpelsen af arbejdsløsheden må derfor gives den højeste prioritet.

Men, vil nogen måske sige, hvad hjælper det, at vi sætter meget stærkere ind for at bekæmpe Europas arbejdsløshedsproblemer, hvis verden i øvrigt står i brand omkring os? Er det ikke en alt for indadskuende, ja, navlebeskuende holdning? Svaret er nej – nej, fordi de fleste for ikke at sige næsten alle de internationale problemer, vi står over for, har en meget væsentlig økonomisk komponent. Dem kan vi derfor ikke klare uden selv at besidde den fornødne økonomiske styrke. Nej, fordi der også må være tillid i befolkningen til, at de nære problemer ikke glemmes for de fjerne.

[Statsministeren]

Når det er sagt, er det naturligvis også helt klart, at der er meget væsentlige spørgsmål omkring os, som vi må tage stilling til, og som vi også må bidrage konstruktivt til løsningen af.

Det gælder ikke mindst udvidelsen af medlemskredsen. Det er klart, at dette spørgsmål for os som det eneste nordiske land i EF er af helt særlig betydning. Tre af de fire EFTA-lande, der har ansøgt om medlemskab, er nordiske. Under det danske EF-formandskab fik vi fastslået datoen den 1. januar 1995 som måldato for deres optagelse. Den dato tillægger vi megen vægt. Vi gør det, fordi vi ønsker en hurtig optagelse af lande, som vi mener klart opfylder kriterierne. Vi gør det, fordi vi ønsker dem med ved bordet ved næste regeringskonference i 1996, og vi gør det, fordi vi mener, at det vil betyde en klar styrkelse af det europæiske samarbejde.

På tilsvarende måde har vi også ihærdigt arbejdet for en åbning af Europa mod Øst- og Centraleuropa. Det er klart, at tidsperspektivet her er længere også i disse landes egen velforståede interesse. Vi skal ikke optage dem for at slå deres økonomier i stykker. Vi skal optage dem, når de er stærke nok til at klare sig på det indre marked, men perspektivet om medlemskab skal der ikke herske tvivl om. Det blev også klart fastlagt under vort formandskab. Vi mener på samme måde, at det perspektiv bør gives de baltiske lande. Første trin vil være Europaaftaler med dem også, så snart mulighederne herfor er til stede.

Det ville være forkert at give det indtryk, at alt i det europæiske samarbejde i disse år, når det gælder forholdet udadtil, drejer sig om udvidelse. Der er også partnerskabs- og samarbejdsaftalen med det nye Rusland. Den spillede en central rolle under mine drøftelser med den russiske premierminister, Tjernomyrdin, ved hans nylige officielle besøg i København. Partnerskabsaftalen kan, venter vi, snart underskrives. Med dens underskrivelse vil endnu et skridt være taget mod en stabilisering af de nye europæiske billeder, vi håber at se snart for os.

Der er også en verden uden for Europa. Det var bl.a. den, stats- og regeringscheferne så på ved det ekstraordinære møde i Europæisk Råd den 29. oktober under udformningen af de første fælles aktioner, som de kaldes, under den

ny traktats fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Nære emner som stabilitetspagten, eks-Jugoslavien og Rusland blev taget op, men også geografisk fjernere emner som Mellemøsten og Sydafrika.

Jeg synes, det meget godt illustrerer, at 350 mio. mennesker, som har indgået et forpligtende samarbejde, har et ansvar, der rækker langt videre end egne grænser. Der giver den nye traktat os også nye redskaber på dette område med de fælles aktioner.

Det er værd at huske, at det udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde, selv om det nu er givet et traktatmæssigt grundlag, stadig er et mellemstatsligt samarbejde. Det er tilsvarende værd at notere, at vi i Det Europæiske Råd med de overordnede retningslinjer for de første fælles aktioner har været, lad os bare sige ganske forsigtige. Det ville ikke være klogt at begive sig ud i udenrigspolitiske initiativer, som vi ikke har rimelig tillid til at vi har defineret således, at de er gennemførlige.

Men nu tilbage til Europas egen dagsorden.

Den katastrofalt høje arbejdsløshed er i dag det altoverskyggende problem i alle Fællesskabslande. Årsagerne hertil er åbenbare. Befolkningerne i Europa er dybt bekymrede over den omfattende arbejdsløshed. De husker 1980'erne, hvor nye job blev skabt, men hvor millioner af mennesker stadig stod uden arbejde. De ser, hvordan arbejdsløsheden nu igen vokser til nye rekordhøjder. De hører profeterne om fortsat høj arbejdsløshed igennem resten af 1990'erne.

Befolkningerne i Europa er bekymret for deres egen situation, og de er dybt optaget af deres børns muligheder for at få arbejde i en tryk fremtid. Somme tider hører jeg det synspunkt i Europadebatten, at en markant lavere arbejdsløshed ikke længere er realistisk, eller at vi ikke har råd dertil. Vi forkaster den idé, at vi i Europa er så fattige, at vi ikke længere har råd til at sikre alle en rimelig arbejdsaktivitet. Vi insisterer på viljen og evnen til arbejde og til at skabe nye ressourcer hos 20 mio. mennesker i Europa.

Regeringen ønsker at bidrage til at vise vejen for et Europa i arbejde, et Europa i økonomisk, socialt og miljømæssigt fremskridt.

Vi ønsker at udvide den europæiske model baseret på den grundholdning, at mennesket stadig står i centrum for den europæiske ud-

[Statsministeren]

viklingsproces, at økonomisk effektivitet og sociale fremskridt ikke er modsætninger, men hinandens forudsætninger, at markedsøkonomiens usynlige hånd må arbejde sammen med det politiske demokratis synlige hånd, og at europæisk samarbejde og koordinationen er selve nøglen til at drage fordel af den fælles europæiske økonomi, som er skabt gennem ganske mange års samarbejde.

Jeg tror, at mange har glemt en enkelt vigtig kendsgerning i en til tider vel teknisk betonet Europadebat, men kendsgerningen er jo, at samhandelen mellem de europæiske lande er forøget massivt gennem de seneste 25 til 30 år, mens handelen med resten af verden i det store og hele er forblevet uændret på det forholdsvis lave niveau svarende til ca. 7 pct. af alt det, vi producerer.

Det viser trods alt også, at det store positive resultat, EF og EFTA har opnået ved at fjerne handelshindringer i det økonomiske samarbejde indtil, er slået igennem, har virket, har givet resultater.

Derfor må Europa drage fuld nytte af de muligheder, det indre marked giver os alle, i stedet for at hænge fast i de begrænsninger, hvert enkelt land i sig selv står over for.

De europæiske lande er dybt afhængige af den internationale handel. Det er naturligvis derfor, at de enkelte lande har besvær med at igangsætte tilstrækkelig omfattende midler til at stimulere den økonomiske udvikling. Men hvis vi tager Europa som helhed, er situationen anderledes. Som jeg sagde det: Kun en mindre del af alle investeringer og aktiviteter svarende til 7 pct. kommer fra lande uden for Europa. Mere end 90 pct. af alle vores behov opfyldes af produktion i Europa. Den kendsgerning er fundamental for den økonomiske politik. En ny retning for Europas økonomiske og beskæftigelsesmæssige politik må derfor baseres på det indre markeds muligheder og ikke på det enkelte lands begrænsninger.

Den viden, vi i dag besidder, viser os, at den nuværende stagnation i Europa ikke afhænger af generelle internationale forstyrrelser og kriser, som det var tilfældet i midten af 1970'erne eller begyndelsen af 1980'erne. Den økonomiske stagnationsperiode, som har ramt Europa, skyldes udviklingstræk inden for Europas egne grænser. Det er derfor også her i Europa, vi må finde løsningerne på problemerne. Det er ko-

ordineret, stærkere europæiske fællesaktioner, der skal til for at løfte os alle over de enkelte landes begrænsninger og udnytte mulighederne i den stadig tættere sammenhængende europæiske økonomi.

Her er vi først for alvor lige begyndt i det europæiske samarbejde. EF's vækstinitiativer tager som bekendt udgangspunkt i konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Edinburgh i december sidste år.

Ved Det Europæiske Råds møde i juni blev Fællesskabsinitiativerne udvidet. Den midlertidige lånefacilitet under Den Europæiske Investeringsbank blev forhøjet fra 5 til 8 mia. ecu. Ved det seneste møde i Det Europæiske Råd i Bruxelles besluttede vi at udvide anvendelsesområdet til også at omfatte transportsektoren, energiproduktionen og byfornyelsen.

Den vigtigste del af Fællesskabets vækstinitiativer foregår på det nationale plan. Det er positivt, at man – jeg føler mig næsten fristet til at tilføje i det mindste – i de fleste medlemslande har forstået sammenhængen mellem større statsunderskud og større arbejdsløshed – en sammenhæng, man ikke søger at modvirke med nye omfattende besparelser.

Det er positivt, fordi de lavere skatteindtægter og øgede udgifter bidrager til at lægge en bund under tilbageslaget. Fremrykning af offentlige investeringer er højt prioriteret i næsten alle medlemslande. Samtidig er fremme af private investeringer centralt i mange medlemslande, men det er ikke tilstrækkeligt med det, der er sket. Der skal flere initiativer til at give et nyt opsving tilstrækkelig styrke.

Men dialog er nu engang forudsætningen for den politiske proces. Hvor der i Fællesskabet før var en rungende tavshed, er der i dag en særdeles livlig dialog om arbejdsløsheden – ikke mindst takket være indsatsen under det danske formandskab.

I dag erkendes arbejdsløsheden som Fællesskabets største problem, men realistisk set ikke som et problem, der kan løses nemt og hurtigt.

Ved Det Europæiske Råds møde i København i juni blev Kommissionen bedt om at udarbejde en hvidbog om en strategi, der kan genetablere en bæredygtig vækst, styrke konkurrenceevnen og nedbringe arbejdsløsheden. Vi venter, at den hvidbog bliver vedtaget den 5. december. I hvidbogen vil bl.a. blive fremhævet, at det vil være nødvendigt at øge fleksibiliteten på arbejdsmarkedet.

[Statsministeren]

Det er netop målet med flere af elementerne i den danske arbejdsmarkedsreform. Men det er naturligvis lige så afgørende, at det sker med det rigtige udgangspunkt. Derfor understreger Kommissionen – hvilket vi også fra dansk side lægger stor vægt på – at der ikke må sættes spørgsmålstegn ved den sociale beskyttelse af borgerne i Europa.

Et andet centralt mål er at skabe de bedst mulige rammevilkår for virksomhederne for at øge deres konkurrenceevne. Et velfungerende indre marked er afgørende i den forbindelse, ligesom vi må skabe mere ligelige konkurrencevilkår ved at nedbringe statsstøtten.

Et vigtigt element i Kommissionens hvidbog er, at den opfordrer til, at skattesystemerne i højere grad retter sig mod beskatning af forbruget af naturressourcer i stedet for beskatning af arbejdskraft. Det er netop, hvad vi i Danmark har gjort med skattereformen. Det er hensigtsmæssigt at nedsætte beskatningen af arbejdskraft, der netop skal danne udgangspunkt for fornyet økonomisk vækst, og i stedet øge de grønne afgifter.

Kommissionen har med hvidbogen fremlagt en række ideer til fremme af beskæftigelsen, men for de fleste områder er det op til medlemslandene at gennemføre nye initiativer. Forhåbentlig vil medlemslandene lade sig inspirere af såvel Kommissionens hvidbog som af oplæggene til den.

Beskæftigelsesfremme og budgetkonsolidering på mellemlang sigt bør være afgørende mål med de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik. Vækstfremme og økonomisk ansvarlighed må gå hånd i hånd som i Danmark. Samtidig lægger vi fra dansk side stor vægt på, at den økonomiske udvikling sker under hensyntagen til miljøet. Vores fælles mål bør være en miljømæssigt holdbar økonomisk vækst, øget beskæftigelse, stabile monetære forhold og tættere økonomisk samarbejde.

I øjeblikket tilnærmer medlemslandenes økonomier sig ikke tilstrækkeligt til hinanden. Det understreger behovet for de overordnede retningslinjer, som vi nu skal diskutere i Det Europæiske Råd. Her indebærer Maastricht-traktaten nye og bedre procedurer. Øget koordination af de økonomiske politikker kan danne grundlag for en mere positiv økonomisk udvikling. Det er forudsætningen for at genetablere et bedre og mere forpligtende valutasamarbejde, der igen kan bidrage til et væsentlig lavere renteniveau i Europa og fastholde lave prisstigninger. Det er afgørende elementer i bekæmpelsen af arbejdsløsheden.

Derfor deltager Danmark også fuldt ud i den koordination, der skal foregå i anden fase af Den Økonomiske og Monetære Union. For yderligere at bidrage til det økonomisk-politiske samarbejde har vi som bekendt besluttet, at Danmark afleverer et konvergensprogram i januar måned. Men øget beskæftigelse kræver indsats fra alle medlemslande. Nu skal den større opmærksomhed om arbejdsløsheden i Fællesskabet følges op af konkrete resultater.

Men det er ikke nok at bekæmpe arbejdsløsheden; et højt socialt velfærdsniveau må også sikres. Det er regeringens politik i Danmark, og det er regeringens politik i EU. Fra dansk side har vi altid været klare tilhængere af det indre marked, og det er vi fortsat. Det er også klart, at det indre marked ikke kan stå alene. Vi må udbygge samarbejdet med stadig bedre minimumsrettigheder for lønmodtagerne. Når markedet er fælles, må visse minimumsregler også være det. Intet marked kan fungere uden samfundsmæssige regler, og reglerne må tilgodesee alle parter, ikke mindst de lønmodtagere, hvis liv og velfærd det drejer sig om.

Udbygningen af samarbejdet om bedre beskyttelse af lønmodtagerne på arbejdsmarkedet, den såkaldte sociale dimension, er ikke blot et spørgsmål om social retfærdighed – det er det selvfølgelig også – men i sidste instans er det en nødvendig betingelse for at opretholde det indre marked. Konsekvenserne af det indre marked uden en acceptabel arbejdsmarkeds-politik ville ikke være acceptable for borgerne. Social dumping er det i særdeleshed ikke. Et indre marked uden en social dimension ville derfor hurtigt blive undergravet af krav om nye nationale regler.

Den sociale dimension er ikke en valgmulighed, den er en uomgængelig forudsætning, en parallel til det indre marked. Heldigvis deles den danske regerings holdning af det store flertal af vore partnere. Derfor står der også i Traktaten, at Fællesskabet har til opgave at fremme et højt beskyttelsesniveau på arbejdsmarkedet, og derfor blev alle – undtagen den konservative regering i Storbritannien – enige om den protokol om arbejdsmarkedsforhold, der er knyttet til Traktaten.

Den sociale dimension er ikke en valgmulighed, den er en uomgængelig forudsætning, en parallel til det indre marked. Heldigvis deles den danske regerings holdning af det store flertal af vore partnere. Derfor står der også i Traktaten, at Fællesskabet har til opgave at fremme et højt beskyttelsesniveau på arbejdsmarkedet, og derfor blev alle – undtagen den konservative regering i Storbritannien – enige om den protokol om arbejdsmarkedsforhold, der er knyttet til Traktaten.

[Statsministeren]

Dermed er der skabt grundlag for en styrket indsats på dette område. Det vil regeringen udnytte. Vi vil styrke grundlaget for opretholdelsen af dansk velfærd. Vi vil arbejde for, at der vedtages minimumsregler, som sikrer arbejdstagernes rettigheder. Vi vil fastholde samarbejdet på den målsætning, der blev fastslået så sent som på Det Europæiske Råds møde i oktober: at skabe et mere solidarisk fællesskab.

Miljøpolitikken bliver et lige så afgørende område for et øget europæisk samarbejde i halvfemserne; også her giver Maastricht-traktaten os helt nye muligheder. Det er afgørende, at vi udnytter dem positivt. Det gælder jo i økonomisk politik som i miljøpolitik, at netop det grænseoverskridende samarbejde sætter os bedre i stand til at løse problemer, som i selve deres natur er grænseoverskridende.

Traktaten giver os også muligheder for at styrke det mellemstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender. Dette samarbejde er nu blevet traktatligt forankret. Derved inddrages det under den fælles institutionelle ramme. Det muliggør en mere sammenhængende tilgang på tværs af politikområder, og det er der brug for.

Regeringen vil bl.a. fremme samarbejdet om asylpolitikken. Det bedste er selvfølgelig at forhindre, at folk får behov for at flygte, men når flytningestrømmene alligevel opstår, kræver det fælles indsats. Det skal samarbejdet om retlige og indre anliggender bruges til.

Regeringen ønsker også at styrke kampen mod grov international kriminalitet, navnlig terrorisme og ulovlig narkotikahandel. Det Europæiske Råds møde i oktober tog hul på disse spørgsmål. Vi vedtog at bede Rådet om nøjagtige handlingsplaner. På det grundlag vil vi i december udstikke de nødvendige konkrete retningslinjer.

Lad mig til sidst slå fast, at når jeg har talt om, hvordan regeringen ønsker at anvende det nye traktatgrundlag, er der også to meget væsentlige tilføjelser:

Regeringen lægger den største vægt på, at nærhedsprincippet respekteres – med andre ord, at det europæiske samarbejde ikke gennemfører regler eller harmonisering dér, hvor det ikke er begrundet i fælles behov.

Regeringen lægger tilsvarende den største vægt på, at princippet om åbenhed gives en fremtrædende placering. Det er ikke alene god

demokratisk skik, det er også en forudsætning for, at vi kan få den nødvendige folkelige opbakning til udviklingen af det europæiske samarbejde – og som de problemer, jeg har beskæftiget mig med, viser, er der behov for den opbakning. Dagens politiske virkelighed er alt andet end let, men forener vi anstrengelserne, er problemerne overkommelige. Det er i sig selv den bedste begrundelse for det europæiske samarbejde.

Og lad mig slutte med at sige, at som det turde være fremgået, er det afstemningsgrundlag, den danske befolkning tog stilling til den 18. maj 1993, fortsat grundlaget for den danske regerings Europapolitik.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Der er to hovedelementer i dagens forespørgsel, dels Maastricht-traktatens gennemførelse, dels den forestående udvidelse af Den Europæiske Union. Det første drejer sig især om EU's indre udvikling, det andet vedrører EU's forhold til omverdenen; men i virkeligheden hænger EU's indre udvikling og forholdet til omverdenen sammen.

De ydre udfordringer har altid haft stor indvirkning på det europæiske samarbejde, og det vil også være tilfældet i de kommende år. Med den hast, EU's naboregioner udvikler sig, må Unionen bestandig forny sig.

Maastricht-traktaten var i sig selv en reaktion på udviklingen i EU's omgivelser. Den Økonomiske og Monetære Union blev ud tænkt for at øge EU-landenes evne til at stå sig i den globale konkurrence. Den udsprang på samme måde som det indre marked af den erkendelse, at EU var ved at sakke bagud i forhold til Asien og USA.

Maastricht-traktaten var også et svar på omvæltningerne i Central- og Østeuropa. Kommunismens sammenbrud stillede med ét EU over for nye og store udfordringer. Der var behov for at sætte Unionen i stand til at håndtere den usikkerhed, der opstod, og det krævede, at rammerne for samarbejdet blev styrket.

Maastricht-traktaten trådte så i kraft den 1. november, og dermed afsluttedes første fase af tilpasningen til de ændrede vilkår. Næste fase drejer sig om udvidelse af Den Europæiske Union, i første række med indtil fire EFTA-lande, Østrig, Sverige, Finland og Norge, i anden række med Visegradlandene og de balti-

[Udenrigsministeren]

ske lande. Parallelt hermed vil der foregå en løbende videreudvikling af Den Europæiske Union.

Det Europæiske Råds møde i oktober præciserede tidsplanen for udvidelsen. Det blev bekræftet, at målet er, at den første udvidelse finder sted den 1. januar 1995, og at forhandlingerne afsluttes inden den 1. marts 1994. Forhandlingerne har nu fået et ekstra skub. Vi har bedre chancer end før for at afslutte forhandlingerne hurtigt, og derfor skal vi opretholde det tempo i forhandlingerne, som nu er skabt.

Europa-Parlamentet skal til sin tid godkende resultatet af tiltrædelsesforhandlingerne. Det er Europa-Parlamentets ret ifølge Traktaten. Først når det er sket, kan ratifikationen i de nuværende medlemslande og i ansøgerlandene gå i gang. Forhandlingsresultatet bør derfor ligge klar den 1. marts 1994, ellers kan det blive svært for Europa-Parlamentet at godkende udvidelsen, inden det går på valg i juni næste år.

Hvis Europa-Parlamentets godkendelse ikke kommer i hus før valget, kan udvidelsen blive forsinket. Parlamentet vil så tidligst kunne se på sagen til efteråret 1994. Vi kan i øvrigt ikke udelukke, at det nyvalgte parlament til sin tid kæder udvidelsen sammen med spørgsmålet om institutionelle reformer.

Foreløbig har ansøgerlandene udvist stor beslutsomhed. De satser alle på, at udvidelsen skal lykkes, og det er der i det mindste tre grunde til:

Den første grund er økonomisk. Et tilbud om fuld deltagelse i et marked på 350 mio. mennesker er naturligvis attraktivt. Det gælder især for små, åbne økonomier som EFTA-landene. Og det gælder især på et tidspunkt, hvor protektionistiske ideer på ny vinder frem. EØS-aftalen er et stort fremskridt set fra ansøgerlandenes side; men den er ikke nok.

Den anden grund er politisk. Når man er nabo til EU og ønsker adgang til det indre marked, påvirkes man af Unionens beslutninger. Ikkemedlemmer er ofte nødt til passivt at indrette sig efter Fællesskabets direktiver og forordninger; medlemmerne er derimod fælles om at afgøre, hvad der skal stå i dem. Medlemskab giver medbestemmelse på løsningen af de problemer, ingen stat længere kan løse alene. Medlemskab giver reel indflydelse mod afgivelse af formel suverænitæt, og det er et godt bytte.

Den tredje grund til at søge optagelse er sikkerhedspolitik. EU-landene er i dag en ø af stabilitet i en ustabil verden. EU's naboer oplever i endnu højere grad end EU-landene den usikkerhed og de risici, der er opstået siden murens fald. Det gælder også vore nordiske nabolande. Læg mærke til, hvor ofte vore nordiske kolleger ender med at tale sikkerhedspolitik, når man spørger dem om EU. De ser Unionen som en mulighed for at øge stabiliteten i hele Norden og i Østersøregionen. Sikkerhed i bred forstand er for dem nok den væsentligste grund til at ønske medlemskab af Den Europæiske Union.

Udvidelsen er også af stor betydning for Unionen og for Danmark. Udvidelse fører til fornyelse. Unionens politik afhænger af medlemsstaterne. Nye medlemsstater bringer nye synspunkter med sig ind i Unionen. Nye medlemsstater styrker nogle holdninger på bekostning af andre. Derfor betyder en ændret sammensætning af medlemskredsen også ændringer i Den Europæiske Union.

En vellykket udvidelse med EFTA-lande vil føre til styrkelse af nordiske synspunkter i Unionen. Norden har altid været en del af Europa, men vores historie, traditioner og samfundsopbygning adskiller sig på nogle punkter fra det europæiske gennemsnit. Derfor har vi et særligt bidrag at yde. Derfor vil optagelse af andre nordiske lande præge Unionens videre udvikling.

Det gælder for eksempel i spørgsmålene om åbenhed, nærhed og demokrati. Ratifikationens forløb i Danmark og andre steder gjorde det klart, at denne del af samarbejdet er underudviklet. I bestræbelserne på at skabe nye rammer for imødegåelse af de mange nye udfordringer havde man ikke viet disse emner tilstrækkelig opmærksomhed.

Det er vi i gang med at gøre noget ved. Det første vigtige skridt blev taget på Det Europæiske Råds møder i Birmingham og Edinburgh. Siden da har vi gennemført en række konkrete forslag, som alle sigter mod at bringe Den Europæiske Union tættere på borgerne. Vi er kommet et stykke med offentliggørelse af afstemningsresultater, åbne rådsmøder og aktindsigt, og vi har indgået aftaler om nærhedsprincippets anvendelse og om ombudsmandens virksomhed.

[Udenrigsministeren]

Regeringen glæder sig over de fremskridt, der er sket, for vi har selv arbejdet hårdt for at nå dem, men regeringen ønsker på flere områder at gå længere. Det vil lykkes med tiden uanset forløbet af udvidelsen, men det vil gå hurtigere, hvis flere nordiske lande bliver medlemmer. En vellykket udvidelse med EFTA-landene vil betyde større vægt bag de danske synspunkter om øget åbenhed, nærhed og demokrati.

Også i miljøspørgsmål vil der ofte bestå et interessefællesskab mellem Danmark og de kommende nordiske EU-medlemmer. Miljøproblemer respekterer ikke landegrænser. Miljøet er et af de områder, hvor den gensidige afhængighed mellem landene er størst. Det er baggrunden for den styrkelse af miljøindsatsen, som Maastricht-traktaten åbner mulighed for.

På miljøområdet er det i dag ofte Danmark, der går i spidsen. Danmark var en af de stærkeste fortalere for styrkede miljøbestemmelser under forhandlingerne om Maastricht-traktaten. Miljøagenturets placering i Danmark må ses som en anerkendelse af den danske indsats.

I de kommende år må vi fortsætte og udvikle samarbejdet på dette område, på kort sigt gennem brug af Traktatens bestemmelser, på længere sigt gennem styrkelse af forståelsen for at bruge minimumsregler, der tillader et højt beskyttelsesniveau. Kun i fællesskab kan vi for alvor gøre noget ved miljøproblemerne. Det vil en vellykket udvidelse med de ansøgende EFTA-lande også kunne bidrage til.

Der vil selvfølgelig også være områder, hvor Danmark og andre nordiske lande har modstridende interesser. Selv om vores politiske og samfundsmæssige traditioner ligner hinanden, er vore lande jo langt fra ens. Det gælder f.eks., når vi ser på fiskeriet, på landbruget og på industriens sammensætning. Der er ingen, der behøver at frygte, at Norden ved en vellykket udvidelse kommer til at udgøre en fasttømret blok. Også i fremtiden vil Danmark søge støtte hos andre medlemslande fra sag til sag for at fremme danske synspunkter og interesser.

Udvidelsen med de indtil fire EFTA-lande er kun første led. Næste led er en ny regeringskonference. Ifølge Traktaten indkaldes den i 1996. Muligvis starter forberedelserne til regeringskonferencen allerede noget før; ved alle tidligere regeringskonferencer har der været et

forberedende arbejde, og det vil der også blive denne gang. Til den tid skal de ansøgerlande deltage, som i mellemtiden har afsluttet optagelsesforhandlingerne.

Formålet med regeringskonferencen bliver at gennemgå Maastricht-traktaten på baggrund af indhøstede erfaringer. Traktaten peger på nogle områder, der skal vies særlig opmærksomhed, men i praksis vil alle spørgsmål kunne bringes op.

Et centralt tema bliver styrkelsen af demokratiet og den demokratiske legitimitet. Det seneste par års Europadebat har vist, at samarbejdets demokratiske karakter må styrkes. Det er ikke kun i Danmark, Maastricht-traktaten er stødt på skepsis. Det er ikke kun i Danmark, nogle føler, at afstanden til Unionen er stor. Arbejdet med at bringe EU tættere på borgerne er kun lige begyndt.

Som et af de lande, der har påpeget problemet, må vi også medvirke til at finde en løsning. Vi må søge veje til at udbygge Unionens demokratiske grundlag og legitimitet. Det er ikke så enkelt. Vi må arbejde med modeller, der øger borgernes indflydelse på Unionens beslutninger. En mulighed er at styrke Europa-Parlamentet, en anden er at styrke de nationale parlamenter; det ene udelukker ikke det andet. Måske skal man overveje en kombination af de to.

Et andet gennemgående tema bliver at forberede Unionen til anden runde af udvidelsen. Det Europæiske Råd i Lissabon, København og Bruxelles slog fast, at første runde af udvidelsen er mulig på grundlag af Traktatens bestemmelser om institutionerne. Udvidelsen med de EFTA-lande, der kommer med i denne omgang, vil kun kræve institutionelle tilpasninger.

Til gengæld vil spørgsmålet være på dagsordenen for 1996-konferencen. Det vil muligvis blive klart allerede i forbindelse med afslutningen af udvidelsesforhandlingerne, og måske vil nogle ved den lejlighed kræve, at der skabes en politisk forpligtelse til senere at tage spørgsmålet op – det vil i praksis sige, når første runde af udvidelsen er gennemført.

Også på dette område må Danmark bidrage til at finde løsninger. En union med op til 20 medlemsstater kan ikke fungere på samme måde som en union med 12, 13, 14, 15 eller 16; det siger sig selv. For et lille land som Danmark vil

[Udenrigsministeren]

det være af afgørende betydning, at Den Europæiske Union bevarer sin evne til at træffe og udføre beslutninger af retsskabende karakter. Små stater trives bedst, hvor ret går forud for magt. Det kræver, at Unionen fortsat bygger på retsstatens principper. Alternativet er reationalisering, og det ville være en tragisk fejludvikling.

Når 1996-konferencen er overstået, kan Unionen tage fat på anden runde af udvidelsen. Den vil gå i østlig retning. På den måde kan vi endelig bringe kontinentets deling til ophør; kun på den måde kan vi skabe stabilitet og sikkerhed.

EF blev i sin tid skabt for at bygge bro mellem de vesteuropæiske lande oven på Den Anden Verdenskrig. Ideen bagved var »fred gennem integration«. I dag ledsages den af ideen om »fred gennem udvidelse«. De to ideer supplerer hinanden. Unionen må på denne måde i de kommende år udvide den zone af stabilitet, som er opbygget i Vesteuropa. Det sker ikke fra den ene dag til den anden – så importerer vi ustabilitet i stedet for at eksportere stabilitet – men vi må heller ikke tøve for længe, for så ender vi med at komme for sent.

Samtidig må vi styrke forbindelserne til de lande, der ikke er medlemmer. Det kan bl.a. ske ved udbygning af det net af aftaler, der i dag består mellem Unionen og dens naboer, men vi må også være parat til at give bedre adgang til vore markeder, og det gælder ikke mindst inden for de sektorer, hvor de kan konkurrere med os.

Hvis Europa skal have en chance for at vokse sammen, kræver det også vilje til omstilling i Vesteuropa. Det kan godt vise sig smertefuldt i en overgangsperiode. Enhver omstilling har sin pris. Så meget desto vigtigere er det, at vi grundigt forklarer det overordnede sigte med vores politik.

Udvidelsen med Visegradlandene og de baltiske lande vil i høj grad være i dansk sikkerhedspolitisk interesse. Sammen med de nordiske stater udgør disse lande Danmarks omgivelser mod nord, øst og sydøst. De to runder af udvidelsen vil bidrage til at stabilisere hele Danmarks nærområde. Det vil betyde en markant forbedring af Danmarks sikkerhedspolitiske situation, og den chance skal vi ikke lade gå fra os.

Den Europæiske Union står over for nye og krævende udfordringer. De kommende udvidelser hører til blandt de største. Traktatens ikrafttræden giver os mulighed for nu at koncentrere opmærksomheden og energien om disse påtrængende opgaver.

Parallelt hermed må Unionen videreudvikles; ellers vil den ikke kunne opfylde de krav, Europas borgere stiller, ellers kan den ikke løse de problemer, der i dag præger det europæiske kontinent, ellers vil den ikke leve op til sit formål og sit historiske ansvar over for resten af Europa. Det er i dansk interesse, at Den Europæiske Union udvides uden at undergraves. Derfor må vi også konstruktivt bidrage til Unionens fortsatte udvikling, og dagen i dag kan passende bruges til at drøfte hvordan.

*Forhandling***Ivar Nørgaard (S):**

Jeg vil gerne takke statsministeren og udenrigsministeren for deres grundige og konstruktive besvarelser af forespørgslen.

Det er rigtigt, som statsministeren sagde, at virkeligheden ikke er så let; det er ikke så nemt at finde løsninger på de mange problemer, som tårner sig op nu, efter at Maastricht-traktaten er sat i kraft.

Hvis man først ser på det, der presser sig allermest på, nemlig GATT-forhandlingerne, er der jo deadline den 15. december 1993, og det er langtfra sådan, at alle problemer er løst på nuværende tidspunkt.

Der har været et møde mellem formændene for alle medlemslandenes markedsudvalg i sidste uge, og dér fremgik det tydeligt af indlæggene fra formændene for det franske parlaments to kamre, at man i Frankrig ser med megen betænkelighed på det stude, GATT-forhandlingerne er på i øjeblikket.

Franskmændene fremhæver, at de ikke har fået løst deres landbrugsproblemer. De mener heller ikke, at EF eller Unionen som sådan har fået løst problemet med den dominans, USA har på det europæiske marked for tv og film. De har regnet ud, at den audiovisuelle sektor efterhånden er den største part af handelen mellem USA og Europa, og franskmændene siger, at hvis de ikke får en løsning, som beskytter europæisk produktion af film og fjernsynsprogrammer, vil de ikke kunne sige ja til GATT-forhandlingerne.

[Ivar Nørgaard]

Dette problem kommer oven i de problemer, de franske landmænd skaber, og vi har kun ca. 14 dage til at nå løsninger på dem, så man kan godt sige, at vi nu er ved et kritisk punkt. Så vidt jeg kan se, er det bestemt en svær opgave at nå frem til et forlig, som også franskmændene kan acceptere i den sidste ende.

Det er jo heller ikke nogen nem opgave at bekæmpe arbejdsløsheden effektivt. På det møde mellem økonomi- og finansministrene for kort tid siden om hvidbogen og om Jacques Delors' forslag var det meget få af forslagene, der kunne opnås enighed om. Der er vid forskel på, hvordan englænderne ser på dette problem, og hvordan f.eks. franskmændene ser på det, eller hvordan Kommissionen ser på det, og man kan jo kun forestille sig, at der virkelig gøres noget ved det, hvis alle lande nationalt gør noget samtidig, og hvis man – helst også samtidig – gør noget fra EF's side.

Det mest konstruktive er vel nok EF-planerne om at gøre en stor indsats for infrastrukturen, altså bygge et fælleseuropæisk jernbaneanet med hurtigtgående tog og gennemføre et europæisk kommunikationsnet. Det vil kræve meget store investeringer, og det vil være til gavn for os alle, men samtidig også være til gavn for beskæftigelsen, og det er jo meget vigtigt.

Desværre er det jo sådan, at den anden foranstaltning, som man enedes om i Ministerrådet, nemlig opbygningen af en investeringsfond, som skulle træde i kraft fra 1. januar 1994, kun er vedtaget eller ratificeret i tre medlemslande indtil nu. Det er oven i købet sådan, at grækerne, der jo har haft valg, har meddelt, at de tidligst kan tage fat på det problem efter nytår. Og det vil sige, at det altså er sikkert, at den ikke bliver sat i kraft som forudset pr. 1. januar 1994.

Derimod er der større håb om, at de lånefaciliteter fra Den Europæiske Investeringsbank, som statsministeren omtalte, kan være med til at sætte noget i gang.

Det er altså efter min opfattelse ikke så sikkert, at der bliver så meget ud af denne hvidbog og dens forslag. Derfor må vi i hvert fald bede regeringen om at presse på, så der kan blive gennemført foranstaltninger. Jeg vil derfor spørge udenrigsministeren, om han kan oplyse, om det kun er Grækenland, der helt sikkert ikke ratificerer denne investeringsfond på denne side af januar, eller de andre lande også

har problemer. Vi har ikke fået noget tilsagn fra disse lande om, at de vil være klar inden den 1. januar. Og dér mener jeg at vi må presse på, så at det i hvert fald ikke vil vise sig, når endelig Grækenland er parat, at der så er andre lande, der endnu ikke har gennemført noget.

I øvrigt mener jeg, at man bør sørge for, at en række af de foranstaltninger, der skal indskrænke udbudet af arbejde, f.eks. nedsættelse af arbejdstiden, er noget, man forsøger at gennemføre samtidig i de forskellige lande. Det kan jo være svært at fastsætte en europæisk arbejdsuge, men det kunne være fornuftigt i fællesskab eller på nogenlunde samme dato at gennemføre nogle begrænsninger af udbudet af arbejdskraft, således at man ikke kun bekæmper arbejdsløsheden ved at forøge efterspørgslen efter arbejde, men også begrænser den ved at nedsætte udbudet.

Så er der forhandlingerne om udvidelse med Sverige, Norge, Finland og Østrig. Der er jo også fastsat nogle stramme deadlines. Den 1. marts skulle de forhandlinger være afsluttet, og som udenrigsministeren sagde, kan man meget let risikere, at hvis disse forhandlinger ikke er afsluttet den 1. marts, vil Europa-Parlamentet overhovedet ikke gennemføre det.

På det møde, vi havde i det nye råd – EF-rådet – vi har oprettet her i Danmark, sagde en fremtrædende repræsentant for Europa-Parlamentet, at det var næsten helt sikkert, at det ikke kunne vedtages i Parlamentet, hvis man ikke var færdig den 1. marts. Han sagde oven i købet, at han tvivlede meget på, at man overhovedet ville vedtage det i Europa-Parlamentet, før der havde været nyvalg. Og når der har været nyvalg, vil de nyvalgte sikkert kræve højere betaling for at tillade de nye lande at komme ind – det vil de tage betaling for i form af krav om institutionelle ændringer og mere magt til Parlamentet.

Heldigvis er det jo sådan, at vi ikke behøver at ændre institutionerne i første omgang; det er klaret i Ministerrådet. Men vi kommer hurtigt i den situation, at vi skal til at se på ændringer – i hvert fald når næste bølge af ansøgere skal ind. Og dér mener jeg at det er helt fundamentalt, at vi her i Danmark slår fast, at vi aldrig vil gå med til ændringer af institutionerne, der medfører, at hvert land ikke har sin egen kommissær. Og vi vil heller aldrig acceptere, at et mindre land ikke har formandskabet.

[Ivar Nørgaard]

Vi kan derimod gå med til at ændre trojka-rækkefølgen, sådan at et stort land kan komme med i hver trojka. Men det kræver altså ikke, at man formindsker det enkelte mindre lands indflydelse.

Det er også vigtigt, at vi fastholder den danske linje med hensyn til større åbenhed og mere nærhed og demokrati. Derfor bør vi gøre en yderligere indsats for, at alle ministerrådsmøderne bliver åbne, og at det sikres, at det bliver offentliggjort, hvordan hvert land har stemt.

Jeg skal til slut fremsætte et dagsordensforslag, idet jeg finder, at det er overordentlig vigtigt, at der er et stort flertal bag regeringens Europapolitik. Og ved forhandlinger partierne imellem er det faktisk lykkedes at nå frem til et dagsordensforslag, der dækker alle partier i Folketinget.

Forslaget lyder som følger:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer regeringen til at arbejde for

- en hurtig afslutning af de internationale handelspolitiske forhandlinger, den såkaldte Uruguayrunde,
- beslutninger, som kan fremme en bæredygtig vækst, industriens konkurrenceevne og nedbringelse af arbejdsløsheden,
- færdiggørelse af forhandlinger om udvidelsen af Den Europæiske Union med Østrig, Sverige, Finland og Norge i overensstemmelse med tidstabellen fastlagt på mødet den 29. oktober 1993 i Det Europæiske Råd, således at disse lande kan blive medlemmer den 1. januar 1995,
- yderligere skridt til åbning af Den Europæiske Union over for de central- og østeuropæiske lande med henblik på, at disse lande kan blive medlemmer, og
- fastholdelse af den danske linje om større åbenhed og mere nærhed og demokrati i samarbejdet.

Folketinget fastslår endvidere,

- at Danmarks holdning til borgerskab, til Den Økonomiske og Monetære Union, til fælles forsvarspolitik og fælles forsvar og til retlige og indre anliggender er fastlagt ved folkeafstemningen den 18. maj 1993 og kun kan ændres gennem en ny folkeafstemning.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 13).

Anden næstformand (Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i de videre forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg er glad for at kunne stemme for denne dagsorden, for der er jo ingen tvivl om, at det er de ting, som vi bl.a. har talt meget om i de to oplæg til folkeafstemning i år og sidste år.

Men jeg har et spørgsmål til hr. Ivar Nørgaard. Jeg vil spørge, om det er Socialdemokratiets oprigtige mening, at vi ikke taler om Den Europæiske Union, men om Europa, for når man lyttede godt efter, hvad statsministeren sagde gennem hele sin tale, var det gennemgående, at det var Europa, der nu stod sammen, at det var Europa, der skulle gøre det ene, og Europa, der skulle gøre det andet. Der var ikke meget om, hvad EU skulle gøre.

Derfor er mit spørgsmål klart og tydeligt: Er det Socialdemokratiets opfattelse, at vi nu taler om Europa og ikke om Den Europæiske Union?

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

I Socialdemokratiet taler vi både om Den Europæiske Union og om Europa, og vi håber, at Den Europæiske Union vil komme til at omfatte alle lande i Europa – først og fremmest EFTA-landene og dernæst de øst- og central-europæiske lande.

Jeg kan benytte anledningen til at gøre opmærksom på, at der nogle gange er visse misforståelser med hensyn til anvendelsen af ordet Den Europæiske Union eller EU, som man også kalder det, idet nogle har troet – navnlig aviserne – at det skal gælde alt, hvad der foregår i Fællesskaberne. Det er ikke tilfældet. Det Europæiske Råd er nu blevet til EU-Rådet, men Kommissionen er stadig væk en EF-Kommission, og Domstolen er stadig væk en EF-Domstol.

Anden og tredje søjle i Maastricht-traktaten er EU-sager, men første søjle, som stadig væk drejer sig om Romtraktaten, er stadig EF-sa-

[Ivar Nørgaard]

ger, og derfor er det stadig væk EF-direktiver og EF-forordninger og ikke, som man ser i nogle aviser, EU-direktiver og EU-forordninger. Det eksisterer ikke.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Blot til hr. Ivar Nørgaard: Det var faktisk ikke det, jeg spurgte om, for hr. Ivar Nørgaard og jeg er ganske enige i, hvad der hører under det tidligere EF, og hvad der hører under EU. Det hører alt sammen under Den Europæiske Union på nuværende tidspunkt. Det var den første rettelse i Maastricht-traktaten: at ændre navnet fra De Europæiske Økonomiske Fællesskaber til Den Europæiske Union, hvilket vi har haft en folkeafstemning om, hvis udfald var, at det ville Danmark gerne tilslutte sig.

Men det var ikke det, jeg spurgte om. Når man ihukommer statsministerens tale, husker man, at man gang på gang hørte statsministeren sige: Vi vil i Europa gøre sådan og sådan for de østeuropæiske og de centraleuropæiske lande. Ja, de baltiske lande blev sågar nævnt. Det var den måde, det blev sagt på, og derfor er mit spørgsmål: Er det Europa, eller er det Den Europæiske Union? Europa er jo – hvilket jeg tror alle er bekendt med – temmelig meget større end blot Den Europæiske Union.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Jeg tror ikke, fru Annette Just lyttede til, hvad jeg sagde. For jeg sagde, at vi taler både om Den Europæiske Union og om Europa, og at vi håber, at Den Europæiske Union kommer til at dække hele Europa. Men selv om fru Annette Just ikke spurgte om det, kan vi jo bruge denne lejlighed til at rette lidt på den meget vide anvendelse af betegnelsen EU eller Den Europæiske Union – en videre anvendelse, end der er realiteter til.

Kent Kirk (KF):

Vi har måttet gå en lang og trang vej for at få ratificeret Maastricht-traktaten. Men nu har parlamenterne i de 12 medlemslande godkendt Traktaten, og så er det op til regeringerne at få Traktatens rammer udfyldt. Der hviler et meget stort ansvar på de 12 medlemslandes regeringer, fordi opgaven nu er at få samarbejdet

under den nye traktat til at fungere effektivt. Og jeg må sige, at Den Europæiske Union har brug for succeser; Den Europæiske Union har brug for at bevise over for befolkningerne, at den har sin berettigelse. Derfor hviler der et meget tungt ansvar på regeringerne, når de nu mødes her i december til det europæiske topmøde. Det må ikke blive en fuser.

Vi hørte ikke meget om udenrigs- og sikkerhedspolitikken i statsministerens og udenrigsministerens taler. Men vi mener i Det Konservative Folkeparti, at netop på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område giver Maastricht-traktaten medlemslandene og medlemslandenes regeringer nye muligheder. Der er da også nogle af medlemslandene, der har set det – jeg tænker på Frankrig og Tyskland. Frankrig og Tyskland har taget initiativer med henblik på, at Fællesskabet, Den Europæiske Union, bedre kan spille sin rolle i forhold til det tidligere Jugoslavien og skabe den fred og stabilitet, der er brug for på Balkan. Her var det ønskværdigt, hvis den danske regering også ville tage det lige så alvorligt, som den franske og den tyske regering gør.

En anden opgave på det udenrigspolitiske område er situationen i Mellemøsten. Med freden mellem PLO og Israel er der afgørende behov for, at EU kommer til at spille en aktiv rolle. Det samme gælder Sydafrika. Hele området omkring stabilitet og sikkerhed i Europa er jo, som man også har aftalt det på det forrige topmøde, et område, Fællesskabet skal beskæftige sig med, og her håber vi at Danmark vil komme til at spille en aktiv rolle.

Med den nye traktat er der jo nu også endelig givet grønt lys for gennemførelse af Den Økonomiske og Monetære Unions anden fase. Og vi vil fra konservativ side fuldt ud støtte, at vi så hurtigt som muligt får vedtaget de enkelte elementer, så vi kan få den samordning af den europæiske økonomi, der er brug for, og få etableret de nødvendige institutioner, så vi kan sikre, at den valutauro, vi har oplevet i de foregående tider, kan forhindres – at vi har de nødvendige redskaber til det.

Når der er tale om handelspolitik, er vi meget stærke tilhængere af, at Fællesskabet medvirker til at få afsluttet GATT-forhandlingerne. Jeg tror, det vil være et helt forkert signal at sende ud til verden, hvis vi kommer i den situation den 15. december, at der ikke har kunnet

[Kent Kirk]

opnås enighed under Uruguayrunden. Derfor er det vigtigt, at Danmark bidrager til en afslutning, men det er samtidig vigtigt, at Danmark er et af de lande i Fællesskabet, der forhindrer, at Fællesskabet begynder at bevæge sig i en mere protektionistisk retning inden for sine egne rammer. Vi har hørt og set tendenser i retning af, at man vil have bedre redskaber til at gennemføre beskyttelse af sit eget marked – godt nok i respekt af GATT – men vi mener, at her skal Danmark stå på den liberale holdning.

Hvidbogen, som statsministeren var inde på i sin tale, kender vi jo ikke meget til. Vi får den måske at se den 15. december; det må vi håbe. Men ud fra det, vi har hørt, mener vi, at det er vigtigt, at regeringen sikrer sig, at man på topmødet ikke bare vedtager nogle ligegyldige erklæringer og endnu en gang sætter nogle flere penge hen i strukturfonde, men nu bliver enig om at tage fat på nogle af de fundamentale problemer, der er på det europæiske arbejdsmarked, herunder i Danmark – statsministeren nævnte jo selv et område: fleksibiliteten. Vi forventer, at når topmødet er overstået, er regeringen parat til også i Danmark at tage fat på det problem, så vi kan få en større fleksibilitet på det danske arbejdsmarked.

Vi forventer også, at regeringen tager de advarsler, som Kommissionen formentlig har i sin hvidbog, om, at for høje arbejdsmarkedsbidrag kan være hæmmende for beskæftigelsen i Fællesskabet, med i sin politik. Det samme gælder den advarsel, der er med hensyn til for store statsunderskud: at de undergraver beskæftigelsen på lang sigt.

Med hensyn til udvidelsen af Den Europæiske Union er vi stærke tilhængere af, at de nordiske lande og Østrig kan blive medlemmer. Vi giver fuld støtte til regeringen her.

Vi er også tilhængere af, at de central- og østeuropæiske lande kan blive medlemmer, men her må signalet være, at vi skal have forberedt det. Det hjælper ikke bare at sige, at de skal være medlemmer, hvis vi så bruger de næste 4, 5, 6 år på at lade situationen flyde. Der skal nogle forberedelser til fra EU's side, for at det kan blive realistisk, og derfor mener vi, at statsministeren på topmødet bl.a. skal argumentere for, at Fællesskabet nu tilrettelægger sin politik på en sådan måde, at det ikke bare er ord, men at der også kan komme realiteter ud af det, vi siger.

Asylpolitik og bekæmpelse af kriminalitet – som statsministeren var inde på – er vi også stærke tilhængere af er noget, vi gør i fællesskab. Vi har et specielt forbehold her fra dansk side, der går ud på, at det skal være et mellemstatsligt samarbejde, og meget tyder jo nu på, at de andre medlemslande ikke vil løfte det op til et almindeligt Fællesskabssamarbejde, i hvert fald ikke før 1995. Men regeringen er nødt til at finde ud af, hvordan og hvorledes Danmark skal forholde sig til den situation, når de andre lande ønsker at implementere Maastricht-traktaten på dette område.

Demokrati, større åbenhed og mere nærhed er vi stærke tilhængere af, men vi synes desværre ikke, at regeringen er nået tilstrækkelig langt på de områder. Det er ikke tilfredsstillende, det, vi har nået. Derfor må man igen i gang med at prøve at se, om man ikke kan få forbedret de vilkår, der skal være gældende, når vi taler om større åbenhed i Ministerrådet. Der er behov for det. Derfor må man tage den kamp op igen. Og det, vi har nået med hensyn til borgernes aktindsigt i Fællesskabet, er jo heller ikke tilfredsstillende. Det bliver for svært for borgerne at få fat i, hvad der rent faktisk sker i de sager, der vedrører dem. Institutionernes mulighed for at stemple »Fortroligt« er alt, alt for stor. Her må borgerne komme mere i centrum.

Endelig vil jeg sige med hensyn til den europæiske ombudsmand – der jo ikke er et rent regeringsanliggende, men også vedrører Europa-Parlamentet – at her er det vigtigt, at man virkelig sikrer, at ombudsmanden får en uafhængig rolle, så han kan beskytte det enkelte individ i Fællesskabet i forhold til de beslutninger, der træffes i de enkelte institutioner.

For Det Konservative Folkeparti skal der ikke herske tvivl om, at vi står ved folkeafstemningen den 18. maj. Vi står også ved de forbehold, Danmark har taget, og vi er enige i, at vi kun kan ændre på disse forbehold ved en ny folkeafstemning. Vi havde gerne set, at den oprindelige Maastricht-traktat var kommet til at gælde for Danmark, men det gjorde den jo altså ikke. Men der skal heller ikke herske tvivl om, at vi ser nogle problemer, som man er nødt til at finde løsninger på, og som man er nødt til at forberede den danske befolkning på at den skal tage stilling til inden for en overskuelig fremtid. Her tænker jeg på det forsvarspoliti-

[Kent Kirk]

ske samarbejde. I den udstrækning NATO-samarbejdet udvikler sig således, at Den Vest-europæiske Union kommer til at spille en større rolle i det europæiske forsvar og måske bliver NATO's forlængede arm i Europa, og i den udstrækning De Forenede Nationer i større grad vil bruge de regionale organisationer til fredsskabende arbejde i regionerne, er det oplagt, at Danmark også må have mulighed for at få indflydelse på disse sager. Derfor har vi – samlet i Folketinget – et problem, som vi skal have fundet en løsning på. Vi erkender, at den løsning kun kan findes ved en folkeafstemning, men det hjælper ikke, at man skjuler dette problem.

Det samme gælder den videre udvikling af Den Økonomiske og Monetære Union. Vi tror ikke på, at der nogen sinde bliver en fælles mønt. Lad mig sige det helt klart: Vi tror ikke på, at det bliver en fælles mønt, og vi synes heller ikke, at det skal være en fælles mønt, som erstatter de nationale valutaer; men det, vi tror bliver nødvendigt, når man er kommet igennem den 2. fase af Den Økonomiske og Monetære Union, er, at der bliver en fælles regneenhed: en fælles mønt, der kan arbejde sideløbende med de nationale valutaer. Jeg synes, at jeg vil sige det her, for jeg mener, det er vigtigt, at man er opmærksom på det i den videre debat.

Vi er enige med Socialdemokratiet i, at med hensyn til institutionerne og ændringerne dér vil vi aldrig acceptere, at Danmark mister sin kommissær. Vi vil heller ikke acceptere, at der ændres på stemmevægten i Ministerrådet. Vi synes, der er den rigtige balance i dag. Og når der skal ske ændringer, må det alene være en justering i forhold til de nye lande. Og vi mener også, at Danmark og alle de andre lande har ret til at være formand for Ministerrådet.

Til sidst skal jeg sige, at vi kan stemme for det dagsordensforslag, hr. Ivar Nørgaard har fremsat. Vi mener, at det holder fast i den politik, vi blev enige om frem til den 18. maj, men samtidig siger jeg også, at der kommer en dag, hvor vejene skilles, medmindre Socialdemokratiet og SF også kan indse, at der kommer nye udfordringer i den danske Europapolitik inden for en overskuelig fremtid.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Når jeg tager ordet nu, så er det, fordi jeg synes, hr. Kent Kirks indlæg om arbejdsløsheden var utrolig fattigt. Jeg forstod, at hele den diskussion, som man nu har i EF-landene på baggrund af arbejdet med hvidbogen, for Det Konservative Folkeparti blev til, at nu skal vi være meget mere fleksible, og at det var underforstået, at det skulle betyde en forringelse for lønmodtagerne. Flexibilitet er da også – så vidt jeg ved – et spørgsmål om uddannelse og om at hindre flaskehalse osv.

Det Konservative Folkepartis ordfører hæftede sig også ved nogle diskussioner om for høje arbejdsmarkedsbidrag. Så er det, jeg gerne lige så forsigtigt vil have at vide af hr. Kent Kirk, selv om det nu står i et papir og kommer til at stå i hvidbogen: Vil den problemstilling også skulle gælde for Danmark? Er det ikke sådan, at vi netop har nogle af de laveste arbejdsmarkedsbidrag i hele EF, og at det var de andre lande – hvis de skulle sætte dem ned – der skulle blive inspireret af os?

Det lød, som om det bare var sådan en slags tale om lidt dansk indenrigspolitik vedrørende styring af økonomien. Det, der er min hovedkritik af indlægget, er, at det slet ikke tog fat i, hvordan vi løser arbejdsløshedsproblemerne, hvordan vi går i gang med koordineret – også i EF-landene – at diskutere, hvordan vi fordeler arbejdet. For hvis arbejdsløsheden skal ned, kan vi jo ikke nøjes med at sige det, hr. Kent Kirk siger. Vi er også nødt til at tage en meget bredere vifte med, og det bekymrer mig, hvis De Konservatives udspil op til topmødet er, at man næsten ingenting skal røre, og at man overhovedet ikke skal drøfte fordeling.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg er næsten nødt til at tage ordet for at takke hr. Kent Kirk for, at nu er Det Konservative Folkeparti endelig ved at blive så fornuftigt, at det har fundet ud af, hvad det var, Fremskridtspartiet sagde.

Vi har hele tiden sagt: Det duer ikke at tage alle de 12 nationale valutaer og slå dem sammen i én kasse og så lave en fælles ecu med små eculetter. Den 13. valuta er selvfølgelig det eneste rigtige, således at man bevarer den nationale valuta og derudover kan have en fælles valuta til samhandel de 12 lande imellem i første omgang, indtil der kommer flere lande med. Det vil jeg takke hr. Kent Kirk for.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Hvis hr. Gade havde lyttet, ville hr. Gade have været klar over, at det, der var mit budskab til regeringen, var, at vi ikke ønsker, at regeringen rejser ned til et topmøde med nogle fine ord om den hvidbog, som Kommissionen jo endnu ikke har offentliggjort, og så rejser hjem igen, uden at der sker noget.

Det synes vi er uacceptabelt. Vi ønsker, at man sammen med Folketingets partier tager alle de elementer, der kommer frem i Kommissionens hvidbog, og vurderer, hvorledes man kan bruge dem, så man får gjort noget ved den store arbejdsløshed.

Så har jeg i forbindelse med min tale taget et par enkelte elementer ud, som vi har set i pressen at Kommissionen formentlig har med i sin hvidbog, og dér mener jeg at det er vigtigt, at vi så siger: De elementer skal heller ikke være udelukkede – med den begrundelse, at fleksibilitet måske kan medføre, at man nogen steder ikke kan få den samme løn, som nu har været fastsat gennem flere overenskomster.

Dér er vi nødt til at appellere til arbejdsmarkedets parter om at sige: Er der nogle steder, hvor f.eks. lønnen er en flaskehals for beskæftigelsen og forhindrer beskæftigelse, så må vi tage fat i det. Det samme gjorde sig gældende med hensyn til mit indlæg om skattetryk.

Nu har man bevæget sig den vej, at man prøver at fjerne det personlige skattetryk i Danmark og lægge det over på arbejdsgiverbidraget – altså bruttoskatten – og så er det jo interessant at se, at Europa-Kommissionen formentlig i sin hvidbog advarer imod at gå for langt den vej. De advarer er vi jo nødt til at tage højtideligt. Men jeg håber da, at hr. Gade er enig med mig i, at når vi får hvidbogen – når den er blevet behandlet på topmødet – skal vi også gøre noget ud af de tanker og ideer, der er i den, for ellers har det jo ikke noget formål.

Charlotte Antonsen (V):

Debatten om Unionens fremtid er i gang i hvert fald ude i Europa. Men desværre mener vi ikke i Venstre, at den er kommet tilstrækkelig i gang her i landet, heller ikke her i Folketinget.

I Venstre mener vi, at Danmark må være med i debatten om Europas fremtid. Vi vil ikke lade, som om verden gik i stå den 18. maj. Der

er ikke ret lang tid til at tage en debat inden den næste regeringskonference, som finder sted senest i 1996, og vi mener, det er helt centralt, at vi får en lige så god og åben debat, som vi havde forud for folkeafstemningerne.

Vi vil ikke skjule i Venstre, at vi arbejder for at få afskaffet de danske undtagelser; det har vi sagt hele tiden. Vi sagde forud for afstemningen den 18. maj, at de danske undtagelser er et kompromis, som vi accepterer, fordi vi fik et nej den 2. juni 1992; men vi vil gøre alt, hvad der står i vores magt, for at afskaffe disse undtagelser for Danmark efter en folkeafstemning.

Vi mener, det er uærligt over for befolkningen at påstå, at undtagelserne skal vare evigt. Det er et problem, at Danmarks handlefrihed og indflydelse på grund af disse fire undtagelser er begrænset, og derfor burde alle EF-positive partier tone rent flag og tage en åben diskussion om, hvordan vi kommer videre. Vi ønsker en åben og ærlig debat om Unionens fremtid, og jeg vil da godt kvittere over for udenrigsministeren for hans tale. Når udenrigsministeren begynder at diskutere institutionelle ændringer og demokrati, håber vi i Venstre, at der er tale om en kattelerm for en åben debat, og ikke at der bare er tale om upræcise formuleringer fra en radikal udenrigsminister.

I Venstre respekterer vi som sagt det nationale kompromis, som jo binder os på fire punkter: Forsvarspolitikken, det retlige samarbejde, ØMU'ens tredje fase og unionsborgerskabet; her har vi forpligtet os til at sende spørgsmålene ud til folkeafstemning, inden Danmark går videre på områderne.

Når jeg i dag taler om den danske fremtid i Europapolitikken, vil jeg gerne tage udgangspunkt i den virkelige verden efter den 18. maj. Der er nu skabt klarhed over de politiske rammer og spilleregler i Unionen, men Danmark har stadig væk nogle problemer og nogle undtagelser, og jeg vil specielt fremhæve en af undtagelserne, nemlig det forsvarspolitiske samarbejde. Vi mener, at forholdene i Europa på det forsvarspolitiske område har ændret sig så meget siden den 18. maj, at forudsætningerne for denne undtagelse har ændret sig, og derfor vil vi gerne foreslå her i dag, at der afholdes en folkeafstemning om ophævelse af undtagelsen på det forsvarspolitiske område i forbindelse med det kommende valg til Europa-Parlamentet den 9. juni.

[Charlotte Antonsen]

Den seneste sikkerhedspolitiske udvikling i Europa har vist, at det er i Vestunionen, der vil ske noget, og det er netop dette, der er noget nyt i forhold til den 18. maj. Når udviklingen kommer til at ske i Vestunionen, skyldes det jo bl.a., at øst- og centraleuropæiske lande som Polen, Tjekkiet og Ungarn har ændret prioritering og i dag er meget optaget af de sikkerhedspolitiske garantier. Man har forsøgt at komme ind i NATO; det har ikke kunnet lade sig gøre, og det kan derfor udmærket blive en realitet, at de pågældende lande vil forsøge at komme ind som associerede medlemmer af Vestunionen.

Dermed får Vestunionen en helt anden rolle at spille, og dermed bliver det langt vigtigere for Danmark – hvis vi vil bevare indflydelsen på den sikkerhedspolitiske og den almenpolitiske diskussion i Europa – at være fuldgældigt medlem af Vestunionen. Man kan måske endda gå så vidt som til at sige, at efter at det nu ligger helt klart, at Vestunionen er den europæiske søjle i NATO-samarbejdet, kan vi måske rent faktisk tale om, at vi ikke længere er fuldgældigt medlem af NATO, når vi ikke også er medlem af den europæiske del af NATO, nemlig Vestunionen.

Som sagt respekterer vi folkeafstemningen den 18. maj, og derfor er det nødvendigt at spørge befolkningen, før vi kan blive medlem af Vestunionen. Vi skal på den måde tage det første skridt ud af det nationale kompromis, og her forventer vi, at befolkningen vil støtte os. Det er og har altid været unaturligt for Danmark ikke at deltage i det sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde i Europa, så længe det ligger inden for NATO's rammer.

Det var noget om Danmarks fremtid, og så vil jeg gå over til Unionens fremtid, der jo også er på dagsordenen i dag. Det er slående, når man kigger på Unionen i øjeblikket, at man er ude i en politisk og økonomisk krise, og derudover er der nogle nye opgaver, der presser sig på, især udvidelsen med både de fire EFTA-lande og de østeuropæiske lande.

Den politiske krises væsentligste årsag er for os at se, at Unionen ikke er demokratisk nok. Vi ønsker, at befolkningen via det direkte valgte Europa-Parlament skal have større indflydelse på Unionen og på det europæiske samarbejde. Europæeren skal i centrum i Unionen, og det er helt afgørende for Venstre, at Unio-

nens væsentligste opgave skal være at sikre europæernes individuelle rettigheder. Respekten for mennesket ligger jo netop i respekten for dets rettigheder, og borgernes rettigheder hænger uløseligt sammen med deres demokratiske indflydelse. Derfor kan Unionen kun fungere tilfredsstillende, hvis europæeren får større direkte indflydelse.

Harmonien mellem befolkningen og den politiske udvikling i Unionen sikres ved, at beslutningen tages af politikere, der er direkte valgt til at tage et ansvar. Dermed får alle europæere også forbedret muligheden for at følge den politiske beslutningsproces. Der skal altså mere folkestyre i Unionen; Europa-Parlamentet skal have øgede beføjelser, flere beslutninger skal træffes i samarbejde mellem Europa-Parlamentet og Ministerrådet, og derudover skal Parlamentet også have initiativret.

Befolkningens forståelse for udviklingen i Unionen hænger som sagt nøje sammen med dens demokratiske indflydelse på, hvad der sker, og demokrati og åbenhed hænger selvfølgelig sammen. I Venstre er vi enige i regeringens politik, når det drejer sig om åbenhed. Det er selvfølgelig klart, at indtil vi kan få demokratiseret Unionen, er det vigtigt at få så megen åbenhed som muligt.

På det udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske område kan man også tale om, at vi står i en politisk krise i forhold til omverdenen, nærmere bestemt vore naboer i eks-Jugoslavien. Her er det vigtigt, at vi kan benytte Unionen til at skabe stabilitet og medvirke til at løse krisen, og derfor har Venstre foreslået, at man bør overveje at kunne træffe beslutninger med en slags flertalsafgørelse – ikke nødvendigvis den model, vi har i dag, men flertalsafgørelser, hvor enkelte lande kunne blive stemt ned; det er klart, at jeg vedrørende eks-Jugoslavien specielt tænker på Grækenland, der jo har kørt sit eget løb i den sag.

Vi mener, at de politiske kriser har haft afgørende betydning for befolkningens svigtende tillid til det europæiske samarbejde; men det er klart, at også den økonomiske krise har spillet en rolle. Her har det været vigtigt at holde fast i fastkurspolitikken, og vi vil gerne kreditere regeringen, at man nu har rettet op på den danske devaluering. Det er helt centralt i den økonomiske udvikling, at vi fastholder fastkurspolitikken. Det er den eneste måde, hvor-

[Charlotte Antonsen]

på vi tilsammen kan gøre noget reelt ved arbejdsløsheden, og vi forventer, at samarbejdet bliver langt bedre nu, efter at anden fase er indtrådt.

Angående de institutionelle ændringer takkede jeg udenrigsministeren for at åbne en kateder for diskussionen. Venstre har allerede meldt ud, at vi godt kan acceptere ændringer i de institutionelle rammer; det centrale for os er, at vi prioriterer udvidelsen med bl.a. de øst-europæiske lande og bringer EF i stand til at optage disse nye lande.

Jeg vil gerne slutte af med at sige, at Venstres budskab i dag er, at vi ønsker at afskaffe de danske tabuer i unionsdebatten, og at der skal være åbenhed i forholdet til befolkningen med hensyn til det, der sker i Unionen.

Endelig vil vi godt stemme for dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

En fascinerende tale fra det liberale parti Venstre, som gerne vil åbne for debatten og fjerne alle tabuerne, hvorpå man bruger over halvdelen af tiden på at tale om det sikkerhedspolitiske arbejde i Europa og bruger det som argument for, at nu skal vi altså have en afstemning om Vestunionen, for nu skal vi have forsvaret ind i Unionen; sådan forstod jeg fru Charlotte Antonsen.

Det er, som om Venstre og fru Charlotte Antonsen har glemt hele arbejdet i CSCE, som faktisk drejer sig om sikkerhed og samarbejde i Europa og er indrettet til det. Og når man fra Venstres side siger, at udviklingen vil ske inden for Vestunionen, virker det altså, som om man har glemt en lille ting, nemlig at ikke engang alle europæiske NATO-lande kan være medlem af Vestunionen. De kan få en associationsordning og en observatørordning, men de kan ikke blive medlemmer af Vestunionen, medmindre de også er en del af Den Europæiske Union.

Derfor har Fremskridtspartiet været så stor modstander af denne opbygning af endnu en militær institution i Europa. Vi har NATO, vi har CSCE, og vi skal til at koncentrere os om at få de ting til at fungere. Vi skal lade være med at bruge al tiden på debat og få noget aktion i gang i stedet for, så tror jeg faktisk, at vi i fællesskab kunne finde ud af en ordentlig og fornuftig løsning på det.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Fru Charlotte Antonsen sagde, at det var uærligt, at undtagelserne skulle være evigt, og skældte også os ud for at være uærlige. Jeg vil gerne sige, at det danske memorandum, som fru Charlotte Antonsens parti er medunderskriver af, siger, at disse undtagelser er udtryk for en ny og langsigtet dansk EF-politik. Nu er langsigtet selvfølgelig ikke det samme som evigt, men Maastricht-traktaten er altså først lige trådt i kraft, og nu vil fru Charlotte Antonsen ophæve en af undtagelserne kun et halvt år senere. Er det ærligt at skrive under på, at noget er langsigtet, og derefter forlange, at det skal ophæves efter et halvt års forløb? Jeg vil snarere mene, at det er mere uærligt end noget andet.

Og så vil jeg i øvrigt spørge den konservative ordfører, om hans parti kan tilslutte sig Venstres forslag om at holde en folkeafstemning i forbindelse med EF-valget.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det er også til fru Charlotte Antonsen, som følte, at det var vigtigt, og som håbede, at det var muligt at få det danske folk til at slutte op om en folkeafstemning.

Man må spørge, om fru Charlotte Antonsen forestiller sig en vejledende folkeafstemning, eller hvad fru Charlotte Antonsen egentlig forestiller sig. Hvis man skal holde en bindende folkeafstemning om et eller andet, kræver det jo også et flertal her i Folketinget for det, og der er altså ikke flertal i Folketinget for et forsvarsamarbejde i EU.

Jeg synes sådan set, det er fint, at Venstre markerer sig så rent. Rent personligt tror jeg, at det fører til, at man får et yderligere nej til Europasamarbejdet, og det synes jeg ikke der er behov for i øjeblikket. Og derfor vil jeg godt spørge, hvad fru Charlotte Antonsen har tænkt sig at gøre. Kan vi nu forvente et forslag til folketingsbeslutning fra Venstre, eller hvad er den videre plan?

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det, vi hørte før, var vel egentlig, at Venstre opsagde det nationale kompromis, for det kan vel ikke rigtig forstås på anden vis.

[Gade]

Venstre gik for få måneder siden ind for, at der var tale om en ny og langsigtet dansk EF-politik, og nu hører vi, at Venstre med næb og kløer vil have en folkeafstemning og vil modarbejde indholdet i det, som Venstre tidligere sagde var en ny og langsigtet dansk EF-politik.

Vi har lige haft et kommunalvalg, hvor Venstre vistnok gik til valg på et eller andet motto i retning af, at Venstre ved man hvor man har. Jeg kan godt se, at Venstres formand sidder på Venstres formands plads, men jeg kan i hvert fald konstatere i dag, at Venstre ved man aldrig hvor man har. (*Munterhed*). Det er ikke nogen overraskelse for mig, for det har jeg tit set i dansk politik. Men det er vel den mest nærliggende konklusion at drage efter dette overraskende indlæg fra Venstres ordfører.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg forstår faktisk ikke opstandelsen. I Venstre har vi hele tiden sagt, at vi arbejdede for at komme væk fra undtagelserne, men vi har respekteret, at det skal ske efter en ny folkeafstemning. Jeg opfordrer så regeringen til at lave denne nye folkeafstemning om Vestunionen i forbindelse med næste Europa-Parlamentsvalg, og det mener jeg er ærligt spil.

Der er tale om, at på det sikkerhedspolitiske område ændrer verden sig meget hurtigt i øjeblikket, og jeg fremhævede netop i min tale de væsentlige ændringer, der er sket i Øst- og Centraleuropa, og som gør, at vi står i en ny situation i dag i forhold til situationen den 18. maj. Derfor har vi ønsket at tone rent flag i dag, og vi tror i øvrigt også, at det er disse overordnede spørgsmål, der optager den danske befolkning. Vi mener, at hvis forståelsen for Den Europæiske Union skal øges i befolkningen, er vi også nødt til at drøfte Unionens fremtid her i huset og ikke kun i resten af Europa.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Hr. Ivar Nørgaard spurgte, hvordan Det Konservative Folkeparti stiller sig til en folkeafstemning den 9. juni 1994.

Lad mig sige helt klart, at vi er ikke i tvivl om – som jeg også sagde i mit første indlæg – at der bliver behov for en ny stillingtagen til

Danmarks medlemskab af WEU inden for en overskuelig fremtid. Hvis den udvikling, som vi kan se er i gang, resulterer i, at NATO vælger at bruge WEU som den europæiske arm i NATO-samarbejdet og de østeuropæiske lande bliver tættere knyttet til WEU, som man har foreslået dem, er det klart, at WEU er i en ny situation, og den skal Danmark have indflydelse på.

Men jeg ser ingen steder tegn i hverken sol eller måne på, at denne situation er afklaret før den 9. juni 1994, og derfor mener jeg i virkeligheden, at det vil være forkert at lægge spørgsmålet ud til folkeafstemning på et tidspunkt, hvor vi ikke kan lægge et sikkert grundlag frem for den danske befolkning. Det vil være en ulykke for Det Konservative Folkeparti, hvis vi kikser en folkeafstemning. Vi ønsker Danmark med, og vi ønsker også, at Danmark skal have indflydelse på den europæiske forsvarspolitiske udvikling; men vi ønsker altså også, at vi har den danske befolkning bag os.

At SF afviser i det hele taget at diskutere spørgsmålet, mener vi er en forkert holdning. Vi kan ikke lukke øjnene for udviklingen, men vi ønsker lige så lidt at fremprovokere en afgørelse på et for tidligt tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Hr. Ivar Nørgaard og hr. Gade er meget forargede over, at Venstre sidste år kunne gå med i et nationalt kompromis om en langsigtet politik, og at vi allerede nu mener, at vi bør fjerne os fra det første forbehold. Jamen har de herrer slet ikke hørt, hvad statsministeren sagde for lidt siden?

Statsministeren indledte sin på mange punkter glimrende redegørelse med at sige, at vi står i en ny verden, at virkeligheden flytter sig, og at der er behov for nye instrumenter. Men når virkeligheden flytter sig, nytter det altså ikke at klamre sig til det verdensbillede, som vi sidste år besluttede skulle være det gældende. Virkeligheden har ændret sig; vi ved, at Vestunionen muligvis og sandsynligvis vil blive det sted, hvor man kan tilbyde sikkerhedsordninger for de nye demokratier i Øst- og Centraleuropa. Det kunne vi ikke vide for et år siden, men i dag er det en kendsgerning.

I dag ser vi også, hvordan amerikanernes frygt for at udvide NATO's ansvarsområde

[Ellemann-Jensen]

mod Øst netop kan imødegås ved, at man vælger Vestunionen, og at amerikanerne derfor udbygger Vestunionens rolle inden for NATO. I den situation er det da absurd, at Danmark er det eneste europæiske NATO-land, som ikke er enten fuldt eller associeret medlem af Vestunionen, og hvis vi bliver ved med at dække os under, hvad vi én gang har vedtaget skal være virkeligheden – uanset at den ændrer sig – sætter vi os selv uden for indflydelse.

Derfor er Venstre kommet med forslaget om, at vi i forbindelse med valget til Europa-Parlamentet den 9. juni tager en folkeafstemning om dansk medlemskab af Vestunionen. Jeg synes sådan set, at regeringen skulle lade være med at reagere på forslaget i dag, for jeg synes, det er et forslag, som kræver en mere moden overvejelse, og det vil være synd, hvis man i dag binder sig til ikke at gøre det. Jeg er vel viden om, at der er dybe og uhelede sår internt i Socialdemokratiet om dette spørgsmål, som jo var en væsentlig årsag til starten af magtkampen i partiet sidste år, så det er svært stof. Men det gavner altså ikke Danmarks indflydelse, at vi lader, som om det ikke er et spørgsmål, der må tages alvorligt.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det, der bekymrer mig, er ikke diskussionen om udviklingen i Europa og om, at verden forandrer sig, for den kan vi da gerne tage. Det bekymrer mig, at vi er nogle partier, der lavede en aftale og skrev i betænkningens bidraget, at der var tale om en ny og langsigtet politik. Det sagde vi til vælgerne før den 18. maj – det er ikke så lang tid siden – og dengang syntes hr. Ellemann-Jensen åbenbart, at det kunne man bare sige. Men nu skal der altså føres direkte kampagne imod det indhold, der var og er i det nationale kompromis.

Fru Charlotte Antonsen sagde før, at hun ikke forstod opstandelsen; det skal man åbenbart være en eller anden slags Venstremand for ikke at gøre. Før den 18. maj var det langsigtet dansk politik, at vi ikke skulle være medlem af Vestunionen, men nu er det Venstres politik, at et medlemskab af Vestunionen er det første skridt ud af det nationale kompromis. Det sidste var et citat fra fru Charlotte Antonsens tale lige før.

Det er ikke, fordi Venstre ikke siger det åbent og ærligt, for det gør man da rigtignok. Men konklusionen bliver jo, at man ikke kan stole på Venstre, og dermed har vi rent faktisk også en ny situation i dansk EF-politik. Jeg mener, at det betyder, at de partier, der lavede det nationale kompromis – Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre – må søge tættere sammen; ikke for ikke at diskutere verden og udviklingen, men for at bevare den troværdighed over for vælgerne, som vælgerne har krav på.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Sådan set kan man måske godt forstå, at Venstre ikke har nogen interesse i det nationale kompromis; men så kunne de måske have en interesse for det, de selv har været med til at skrive under på, nemlig »Danmark i Europa«, hvor der faktisk står, at der er tale om langsigtede politikker. Selv om verden forandrer sig, har den vel ikke forandret sig på alle punkter på det sikkerhedspolitiske område.

Men jeg synes, det er udmærket, at Venstre på denne måde markerer sin holdning, og jeg synes også, det er glædeligt, at De Konservative ikke bakker Venstre op her, så vi kan få et klart billede af, hvordan tingene tegner sig. Jeg synes bare, det er lidt for nemt at opfordre regeringen til at skulle spille ud med noget. Hvad med, at Venstre selv spillede ud med noget? Jeg synes, Venstre skulle spille ud med et beslutningsforslag, når det nu er et så dybt alvorligt spørgsmål, og det er jeg enig med den tidligere udenrigsminister i at det er. Den bedste måde at tage det alvorligt på må vel være, at Venstre selv kommer med et udspil, for så kan vi tage en debat om det, og så bliver det ikke blot en bemærkning her, hvor man opfordrer regeringen til det. Det ægte og det ærlige må vel være, at man selv kommer med noget.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Både hr. Kent Kirk og fru Charlotte Antonsen har talt varmt for, at vi skal være med i Vestunionen, selv om hr. Kent Kirk dog tog det lille forbehold, at vi ikke behøvede nogen afstemning den 9. juni 1994, som fru Charlotte Antonsen ønskede. Men de var dog enige om,

[Annette Just]

at vi skulle ind i Vestunionen på trods af nationale kompromiser og lignende, og så er der måske nogle, der begynder at forstå, hvorfor vi ikke kan tilslutte os et sådant nationalt kompromis, som ikke engang er det papir værd, det er skrevet på.

Og så taler man om, at virkeligheden har ændret sig, og at nu er det nødvendigt alt sammen. Men hvad er det, der er så vigtigt? Jo, at Vestunionen stadig vil blive en del af Den Europæiske Union, hvis vi ikke holder fast i, at den ikke skal have lov til det, altså det, man skal diskutere i 1996. Jeg forstår udmærket godt den tidligere udenrigsminister, når han siger, det er vigtigt for ham, at Vestunionen bliver en del af Den Europæiske Union, for Venstre har hele tiden erkendt, at de ønsker en total union. De har erkendt, at de gerne vil have, at Den Europæiske Union skal bestemme alle de store linjer, og så kan vi få lov til at sidde her i Folketinget som et andet lille byråd og sige ja og amen til resten. Men vi er altså nogle partier, der ikke går ind for, at Den Europæiske Union også skal have denne militære arm og dermed blive Europas Forenede Stater. Vi er nogle partier, der stadig tror på frivilligheden og tror på selvstændigheden for de enkelte folk.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil gerne opfordre Venstre til at passe på, fordi et ekstremt behov for at markere sig kan ødelægge Europatanken i Danmark.

Jeg vil godt sige, at jeg tror ikke på, at vores tilknytning til EU eller til det europæiske samarbejde kan overleve endnu et nej ved en folkeafstemning. Jeg tror, at vi så vil komme i en situation, hvor vi automatisk glider ud af Fællesskabet, og derfor er det et spørgsmål om timing. Jeg er 100 pct. enig i, at Danmark skulle have været medlem af Vestunionen; det har jeg aldrig lagt skjul på, og det har jeg sagt offentligt, også i de seneste dage. Og det vil naturligvis blive en helt grotesk situation, hvis Vestunionen bliver den europæiske søjle i NATO og et praktisk instrument i EU og Danmark stiller sig udenfor. Det bliver naturligvis et spørgsmål om noget, der ligner den gamle fodnotepolitik i Danmark. Men der er intet – og jeg gentager intet – ændret siden sidste års folkeafstemning og frem til i dag. Der er ingen

punkter, hvor vi er i stand til at gå ud og sige til den danske befolkning, at nu er man nødt til at træffe en ny beslutning, fordi det er gået sådan og sådan og sådan; alle de problemer, vi har i dag, kendte vi også dengang.

Og derfor må jeg understrege endnu en gang, at det er CD's holdning, at hvis vi skal tage skridtet mod det fulde medlemskab af Maastricht og det fulde medlemskab af den europæiske familie, er vi nødt til at have nogle succes historier. Vi er nødt til at kunne gå ud til befolkningen og vise, hvorfor den integration og det samarbejde er så nødvendigt, for gør vi ikke det, taber vi en folkeafstemning igen, og så kan vi godt tage alle de store ord i os, og så kan vi godt herinde være nok så integrationistiske – jeg plejer jo at prale af at være Folkeetingets eneste føderalist, og det er jeg også stadig væk. Men hvad skal jeg bruge det til, hvis den danske befolkning siger nej? Derfor skal det gøres med pli, hr. Ellemann-Jensen!

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Jeg synes, det er betryggende at høre, at alle partier med forskellige motiver og motiveringer siger til fru Charlotte Antonsen, at det her var altså et blålys, for det første set ud fra, at man kan ikke gå med til noget, man kalder en langsigtet politik, og så ændre den efter et halvt år, og for det andet fordi man heller ikke kan finde nogle rimelige argumenter for, at vi andre skulle skifte standpunkt nu.

Sagen er jo, at hr. Ellemann-Jensen hele tiden har haft den opfattelse, uanset hvordan verden har forandret sig. Da verden så helt anderledes ud set fra hr. Ellemann-Jensens synspunkt, skulle vi også være medlem af Vestunionen. Nu skal vi altså være det, fordi verden har forandret sig kolossalt.

Det er et standpunkt, Venstre har, men et flertal – både i befolkningen og herinde – er imod det. Og det ville være helt ødelæggende for det nationale kompromis, hvis man allerede nu skulle begynde at pille en af de dele ud, som vi har aftalt med hinanden var noget, der i det mindste skulle gælde til næste europæiske regeringskonference.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

[Ellemann-Jensen]

Det er da pudsigt, at vi nu i efterårets løb har hørt så mange være vrede og spørge: Hvad er det, Venstre vil? Og så oplever vi det samme som altid: Når vi siger, hvad det er, vi vil, bliver man vred over det.

Der er jo ikke noget nyt i det, vi har sagt. Og jeg gør opmærksom på, at det har været sagt forud for folkeafstemningen den 18. maj. Så lad være med at komme her og sige, at vi løber fra en aftale! Vi siger, hvad vi hele tiden har sagt, men at vi selvfølgelig anerkender, at der skal folkeafstemninger til for at få ændret på dette her.

Så er det, vi nu siger: Der er rent faktisk sket noget i løbet af de sidste måneder. Der foregår en debat ude i Europa, uden for dette rum, hvor jeg synes, vi i dag er milevidt fra den virkelighed, som statsministeren strejfede i starten af sit indlæg, men som så lige pludselig er blevet fastlåst i de sædvanlige formalia: Jamen vi skrev under på sidste år, at sådan ser verden ud. Og verden har værsøgt at se sådan ud, som SF, De Radikale og Socialdemokratiet satte sig ned og beskrev den sidste år!

Det kan man så sidde og hygge sig med her. Men virkeligheden bevæger sig uden for denne sal. Og bare at låse os fast og komme med bebrejdelser til dem, man er enige med, men som bare skal vise pli og være kloge og gemme det til det rigtige tidspunkt – jamen hvad er det for en uværdig måde at debattere på, at man ikke vil være sine holdninger bekendt og så gå ud og prøve at arbejde for at få vedtaget de ting, som man mener er rigtige? Skal det hele opløses i taktik? Hvornår er det rigtige tidspunkt?

Hvor ville det være forfriskende, hvis vi omsider kunne få en Europadebat, hvor vi hver især turde gå ud og bekende os til, hvad vi står for, og så prøve at arbejde for at få vedtaget nogle af de ting, der skal til, for at vi igen kan komme tilbage på sporet, så vi fuldt og helt deltager i den europæiske samling, som alene kan sikre os et helt og et fredeligt Europa.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg er enig med hr. Peter Duetoft i, at det er helt afgørende, at den danske befolkning bevarer tilliden til Unionen. Og det, der er helt afgørende for den danske befolknings holdning til samarbejdet i Europa, er jo, at vi skal være med i samarbejdet for at have indflydelse. Det

er den danske indflydelse, der er årsagen til, at vi er med i dette samarbejde.

Når vi så på det udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske område kan se, at Vestunionen siden det nationale kompromis er kommet til at spille en meget, meget større rolle, er det klart, at hvis vi vil bevare vores forsvarspolitiske indflydelse, må vi med ind i Vestunionen som fulgyldigt medlem.

Når Venstre i dag har foreslået en folkeafstemning om Vestunionen, er det netop på grund af det nationale kompromis. Det er netop, fordi vi med det nationale kompromis, der senere blev til »Danmark i Europa«, skrev under på og stemte for, at vi ikke ville gå videre på det forsvarspolitiske område i det europæiske samarbejde før efter en ny folkeafstemning.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg har ikke bedt om, at hr. cheftaktiker Ellemann-Jensen lader være med at sige, hvad han mener, lige så vel som jeg klart fra denne talerstol sagde, at CD er for dansk medlemskab af Vestunionen; derom er der ingen tvivl.

Det, jeg anfægter, er, at man af typisk taktiske grunde fra Venstres side vælger mindre end et år efter en folkeafstemning, der gav et knebent ja til dansk medlemskab af en decimeter Maastricht-traktat, at sige, at nu skal vi have en ny folkeafstemning om nogle få måneder, hvor vi tager fat på et af de mest ømtålige spørgsmål overhovedet i denne debat. Det er for mig at se typisk taktik, for hr. Ellemann-Jensen ved godt, at i dette Folketing er der ikke flertal – Venstre og CD har ikke flertal, hvis hr. Ellemann-Jensen skulle have glemt det – og i den danske befolkning er der intet, der tyder på, at der er et flertal, og så vil hr. Ellemann-Jensen sende det spørgsmål, der kan være livsavgørende for dansk medlemskab af EU, ud til en folkeafstemning.

Det er meget at ofre på taktikkens alter, hr. Ellemann-Jensen. Vi skal bruge de næste to år, frem til 1996, til at forberede, at vi overhovedet kan få det ja i land, og ikke bare kaste os ud i noget, der skal bringe os på forsiderne af aviserne op til en EF-parlamentsvalgkamp, hvad det her jo dybest set handler om.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jamen hr. Ellemann-Jensen, jeg er da ikke vred. Jeg er sådan set heller ikke ked af det. Jeg konstaterer bare, at man nok ikke kunne vente sig meget andet fra den kant, for – og jeg citerer: »Venstre løber ikke fra en aftale, og aftalen indeholder, at der skal være en folkeafstemning.« Nej, det gør Venstre ikke sådan rent formalistisk, kan man sige. Men indholdet i det, Venstre har sagt i dag, er da selvfølgelig, at man løber fra en aftale. Man modarbejder nemlig bare indholdet, og man underløber hele aftalens indhold og ånd, et halvt år efter at der har været en folkeafstemning. Man løber ikke fra aftalen; man modarbejder den.

Så blev hr. Ellemann-Jensen lidt vred, han begyndte at true andre med, at det hele ikke måtte opløses i taktik. Men skulle vi måske ikke være lidt ærlige her: Er dette her ikke ét stort taktiknummer fra Venstres formands side? Er der noget, Venstres formand kan – og det ser man jo også i galluptallene – så er det taktik og timing; ikke så meget hvad angår det saglige, men, men, men – det virker ret godt. Hvis det nu virkelig kun var, fordi det var det, Venstre ville, mon man så ikke havde talt med Det Konservative Folkeparti om det inden? Ja, all right, det kan da godt være, at det er helt ligegyldigt, men jeg har ellers forstået, at det tidligere betød noget for Venstre og De Konservative, at de to partier stod sammen. Jeg kan forstå i dag, at dette har man da i hvert fald ikke talt om. Nej, det lugter – i hvert fald heroppe, hvor jeg står – lidt af valgkamp op til EF-parlamentsvalget.

Men det korte af det lange er, at Venstre diskvalificerer sig til den fremtidige EF-debat med det, der er sket i dag.

Formanden:

Så er det hr. Gade i ordførrækken.

Gade (SF):

I dag er vi i den situation, at hovedretningslinjerne for dansk EF-politik ligger klarere end nogen sinde tidligere siden 1972.

Det skyldes de to folkeafstemninger i 1992 og i 1993 og så især den nye EF-politik, der blev formuleret før den 18. maj. Ved afstemningen den 18. maj blev det bekræftet, at Danmark har en ny, langsigtet EF-politik med udgangspunkt i papiret »Danmark i Europa«;

det, der lå forud, var det nationale kompromis indgået af Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og SF.

Jeg havde forberedt mig på at sige dette her og understrege det over for bl.a. Venstre, efter at jeg har læst lidt rumlerier i aviserne: Det er rent faktisk sådan, at vi har en ny politik; den er fremadrettet, og der står en hel masse om, hvordan EF skal udvikle sig. Det er ikke kun et nej-papir, som det ofte er blevet fremstillet i medierne og af Venstre. Der står en masse om, at man lægger vægt på en social dimension, at man er imod social dumping – nå ja, det er måske ikke lige det, Venstre mener mest – at vi skal satse mere på miljø, at vi skal udvide samarbejdet med de nordiske lande, lægge vægt på fleksible løsninger, der imødekommer de nordiske ansøgerlande, arbejdsløsheden skal bekæmpes osv. Altså der er tale om et fremadrettet indhold, der fremover placerer Danmark i EF, og som gør, at Danmarks politik bliver drøftet på et langt sikrere grundlag, end vi faktisk har haft i de tidligere år.

Det er vigtigt, for der er meget store problemer for EF, og i stedet for babelstårnbyggeriet er vi i dag i en diskussion, hvor vi taler om de rigtige problemer: krig og fred, arbejdsløshed, forurening. Med det udgangspunkt er EF i hvert fald for mig at se i en kritesituation, fordi man endnu ikke rigtig for alvor har besluttet, hvilken vej EF-landene skal slå ind på efter Murens fald. Det er faktisk stadig et diskussionsspørgsmål, og det er vigtigt, at man kaster sig ud i den diskussion. Indtil nu har det været en diskussion om traktatændringer, og det mener jeg har fundet et leje med Maastricht-traktaten og Edinburgh-aftalen helt uafhængigt af, hvad hr. Ellemann-Jensen siger.

Men nu er der kommet en diskussion i EF – efter min opfattelse i høj grad mellem højre og venstre – om, hvordan man skal opbygge en social dimension, om man skal have en social dimension, og om man vil gøre noget ved arbejdsløsheden eller man bare vil tale om arbejdsløsheden. Det er jo en anden type diskussion; den er vigtig, og den er vigtigere end den, vi havde før. Den kan ende med at afsløre endnu mere afmagt, hvis højresiden i EF-landene får for stor indflydelse, og det vil så komme oven i afmagten i forhold til Jugoslavien.

Vi lever i en tid, hvor der sker et voldsomt sammenfald af ændringer i vores samfund: in-

[Gade]

dustrisamfundet afvikles, der sker en internationalisering af økonomien, en ny global arbejdsdeling samt åbning mod Øst og Syd. Det er netop derfor, de politiske valg er så afgørende, og derfor det er nødvendigt at formulere solidariske og internationale svar – også på EF-niveau.

Topmødet i København satte på mange måder en mere solidarisk og åben dagsorden end tidligere. Det gælder satsningen på at gøre arbejdsløsheden til det vigtigste emne, prioriteringen af optagelsesforhandlingerne, øget åbenhed over for de associerede lande i Østeuropa, de baltiske lande, Rusland og Maghreb-landene foruden et startskud til diskussionen om et nyt bredere sikkerhedspolitisk samarbejde i Europa: Balladurplanen.

Nye tendenser er desværre blevet tydeligere i det sidste halve år. Miljø er ved at blive nedprioriteret i ganske mange lande; vi ser det i forhold til indre markeds-direktiver. Problemerne og ulemperne, som vi advarede imod i 1986, da vi stemte om EF-pakken, bliver faktisk større for tiden. Lad mig blot nævne de helt aktuelle direktiver om emballage og om Nordsøolien. Vi har en hård kamp om åbenhed i beslutningsprocessen; den skal kæmpes. Vi har også en kamp for at bevare de små landes mulighed for indflydelse; den skal kæmpes. Jo, EF er virkelig blevet en politisk kampplads. Vi står midt i den, og det er vigtigt, at Danmark placerer sig klart og – som jeg ser det – til venstre til fordel for miljø, til fordel for lønmodtagere, til fordel for beskæftigelse og til fordel for åbenhed, demokrati og nærhed.

Jeg har otte punkter, som jeg vil fremhæve som vigtige for Danmark i EF og for EF's udvikling netop nu.

For det første skal vi formulere en aktiv dansk politik i forhold til de problemer, som indre markeds-direktiver giver os netop nu. Derfor skal vi bruge miljøgarantien, hvis Danmark bliver stemt ned, når det gælder emballagedirektivet. Det er SF's opfattelse, at der i givet fald skal nedlægges veto angående olie-direktivet for at varetage vitale danske interesser.

For det andet skal der argumenteres endnu tydeligere for, at miljøhensyn skal være styrende både i beskæftigelsespolitikken, i forskningen, i industripolitikken osv. Det skal være økologisk bæredygtigt. Der står bæredygtig i

dagsordenen, og det er den fortolkning, som vi mener det er nødvendigt at lægge ind i dette. GATT-forhandlingerne bliver forhåbentlig afsluttet nu, og vi mener, at vi må i gang med en global diskussion om miljø i de fremtidige GATT-runder.

For det tredje skal Danmark holde høj cigarføring i kamp for nærhed, åbenhed og offentlighed. Det er faktisk i dag Danmarks bidrag til den fortsatte diskussion om mere demokrati i EF-systemet.

For det fjerde skal Danmark gøre en stor indsats for, at de nordiske lande vil kunne blive medlemmer også på fleksible vilkår, hvis de ønsker det. Hvis svenskerne ønsker ordninger a la dem, Danmark har fået ved Edinburgh-aftalen, er det vigtigt, at vi støtter dem. Det er vigtigt, vi støtter deres synspunkter om, at de ikke skal have forringet deres miljø-, sikkerheds- og sundhedsstandarder.

For det femte skal Danmark støtte en koordineret indsats mod arbejdsløsheden; det er vigtigt. Jeg er nok blevet noget deprimeret af at have fulgt forløbet frem til hvidbogen. Der var faktisk ansatser til en bedre politik end det, der nu kommer på topmødets bord. Man kan opleve det sådan, at hver gang økonomiministrene fra EF-landene har været til møde, er det et ringere og ringere papir, der er blevet lagt frem. Så kan man glæde sig over, at de da ikke kan nå at holde ret mange flere møder inden december.

Noget alvorligere, som jeg gerne vil bede regeringen svare på, er, at økonomiministeren er citeret for, at EF-landene ikke skal arbejde for fordeling af arbejdet og nedsættelse af arbejdstiden. Det håber jeg er forkert, for jeg mener, det er helt afgørende, at vi i diskussionen satter på at få industrien til at fungere, men samtidig går ind i en dialog om, hvordan vi finder ordninger til fordeling af arbejdet. Vi er i en fase med industrisamfundets afvikling, og vi kan simpelt hen ikke løse problemerne uden en sådan diskussion.

For det sjette skal vi modvirke alle tendenser til protektionisme, og når vi i SF ønsker at afslutte GATT-forhandlingerne hurtigt, er det ikke kun, fordi vi synes, at indholdet er godt. Vi mener også, at der i indholdet er en hel del problematiske ting, og vi frygter en situation, hvor det ikke bliver vedtaget, og hvor svaret desværre kunne blive yderligere protektionis-

[Gade]

me som en del af de opløsningstræk, der i dag præger store dele af verden.

For det syvende skal vi arbejde for, at der nu sikres en hurtig opfølgning af beslutningerne på topmødet i København om de baltiske lande, om øget inddragelse af de central- og østeuropæiske lande i EF's programmer, som jeg har forstået der skal ske en vedtagelse om inden årets udgang. Vi skal arbejde for, at hele den åbning over for Østeuropa, som jeg mener at Danmark under sit formandskab faktisk godt kan tage noget af rosen for, bliver fulgt stærkt op, også selv om vi skal have nogle diskussioner med andre lande.

For det ottende skal vi i gang med at formulere en økonomisk og økologisk sikkerhedspolitik i forhold til Øst og Syd, så vi virkelig for alvor får skabt økonomisk udligning som et absolut nødvendigt grundlag for, at vi kan skabe en fredelig fremtid i EF – og især rundt om EF.

Vi stemmer med glæde for dagsordenen. Vor glæde er måske lidt krydret af ulyst, fordi også Venstre er medforslagsstiller, men det er jo en debat, vi kan fortsætte en anden dag.

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne starte med at sige, at Fremskridtspartiet respekterer den folkeafstemning, der var den 18. maj, hvor et ikke særlig stort, men et knebent flertal af danskere sagde, at de ønskede ændring fra Det Europæiske Økonomiske Fællesskab til Den Europæiske Union. Fremskridtspartiet ønsker at arbejde videre for, at Unionen ikke bliver den skræmmende ting, som man kunne forestille sig at den kunne være blevet, hvis den havde fået lov til at udvikle sig videre.

Man kan dog godt blive en anelse nervøs, når man i dag hører udenrigsministeren sige, at EU skal videreudvikles – punktum! Ikke nogen forklaring på, hvad det er for en videreudvikling, udenrigsministeren tænker på.

Men for at komme tilbage til forespørgslen, som dette jo drejer sig om, vil jeg starte med et af de emner, der er taget op, nemlig udvidelse af Den Europæiske Union med EFTA-landene Finland, Sverige, Norge og Østrig i første omgang. Fremskridtspartiet har hele tiden været meget positivt med hensyn til at finde frem til en fornuftig ordning. Vi har også hele tiden sagt, at det havde været nemmere for Finland,

Sverige, Norge og Østrig at blive medlem af EF, end det er for dem at blive medlem af Den Europæiske Union, og det havde det også. Det kan vi se i dag, hvor disse lande begynder at finde ud af, hvilke krav der reelt stilles til dem. Det er ikke kun Finland, der vil få kæmpeproblemer med deres landbrug. Sverige er ved at få større og større betænkeligheder. I Norge aner de ikke, hvad de skal stille op med olien. Østrig begynder måske at ryste lidt over, hvor meget de skal lave om på deres lovgivning – og de skal til at overholde deres egen lovgivning. Det er jo en vanskelig sag for mange nationer, så i virkeligheden har de faktisk gjort det rimelig skidt ved at vente så længe, at Den Europæiske Union var trådt i kraft inden udvidelsen. Hvis de var blevet optaget for nogle år siden, havde det været betydelig enklere, og så havde man haft muligheden for – jeg siger kun muligheden for – at Maastricht-traktaten ikke var blevet til Den Europæiske Union, som vi har at kæmpe med i dag.

Vi er også positive over for samarbejdet med de østeuropæiske lande, og deri inkluderer jeg – dette er mest til statsministerens oplysning – også de baltiske lande. De er faktisk også en del af de østeuropæiske lande. Jeg kan ikke forstå denne her idé om, at man siger, at vi skal være gode ved de østeuropæiske og centraleuropæiske lande; vi regner også med, at vi skal være gode ved de baltiske lande. De er en naturlig del af de østeuropæiske lande, og jeg synes, at Danmark primært skulle tale for de baltiske lande, som netop har så meget tilfælles med os – som f.eks. det at være små.

Men jeg var glad for en bemærkning, som statsministeren kom med i sin tale, nemlig at selv om vi skal gøre så meget, vi kan, for, at de på et tidspunkt kan komme med i vores union, skal det først være, når den økonomiske formåen er til stede. Det var jeg meget glad for, jeg har streget det under, og det vil jeg holde statsministeren fast på, også i de debatter, der kommer i løbet af de næste par år, for det er nemlig vigtigt, at de har den økonomiske formåen til at kunne indtræde i det indre marked på helt normale vilkår, og at de ikke blot skal stikke deres snabel ned i Den Europæiske Unions kasse og tømme den for penge. Den går ikke.

Det næste store problem, statsministeren var inde på, var arbejdsledigheden. Det er også et

[Annette Just]

kæmpeproblem, det kan der ikke tales nok om, men vi skal jo også prøve at finde ud af, hvordan man vil løse det. Statsministeren kommer med fine ord om en hvidbog, hvori vi kan komme med en masse fine ideer, ja, der bliver faktisk sagt, at det ikke er nogen særlig god idé med nationale støtteordninger. Men samtidig skal vi jo have nogle EU-ordninger, som betyder en masse penge ud af kassen.

Så er det, Fremskridtspartiet siger: Det duer ikke at lave nye kassesystemer, det duer ikke at lave nye subsidier, det duer ikke at lave kunstige kvoter og lignende, det skal væk alt sammen. Det, der skal til, er fri handel, det var dét, hele det indre marked drejede sig om. Det var fri handel uden subsidier og kvoter. Det er det, vi skal frem til; det er i virkeligheden også alfa og omega i de GATT-forhandlinger, som er ved at løbe af stabelen netop nu. Uruguayrunden – den sidste del af GATT-forhandlingerne – har kun løbet i 7 år, og nu skal den være færdig den 15. december, så det er på tide, vi finder ud af, hvad fri samhandel betyder.

Jeg kan blive lidt rystet over, at statsministeren mener, at det ikke kan have så stor betydning, for det er jo kun 7 pct. af Unionens handel, der går over grænserne til tredjelande eller lande uden for Unionen. Selv om statsministeren skrev Europa, går jeg ud fra, at statsministeren mente Unionen. Men det er jo ikke kun 7 pct. af f.eks. dansk landbrugseksport, der går ud af Unionen, det ved vi alle sammen; og jeg synes, at hvis Unionsinitiativet virkelig skulle bruges til noget fornuftigt, var det da at få den samhandel i gang. Det er også derfor, vi har sagt ja til GATT-forhandlingerne hele vejen igennem.

Og så må vi kule de franskmænd ned, der mener, at fransk film er så meget bedre end amerikansk film og amerikanske film derfor skal forbydes. Jeg vil ikke stå her på Folketingets talerstol og sige, at jeg personligt synes, at franske film er noget af det mest kedelige, fordi de snakker hele tiden og der aldrig sker noget. En god amerikansk actionfilm er ikke af vejen. Men det skal i hvert fald ikke være det, der får GATT-forhandlingerne til at falde til jorden, for her taler vi om samhandel på verdensplan; det er et lidt større perspektiv, og jeg håber, regeringen vil fortælle franskmændene, at nu må de tage sig lidt sammen.

Franskmændene har fået åbnet for Blair House-aftalen, altså landbrugsaftaler mellem USA og Unionen, og derfor må det være dér, vi satser, og ikke på noget småpjatteri som franske kulturelle film.

Når regeringen lægger så stor vægt på vækst, kan vi alle sammen være enige om, at det er den vej, vi skal. Vi skal producere os ud af problemerne, det er sagt, jeg var lige ved at sige i så mange årtier, at jeg i hvert fald ikke rigtig kan tælle dem. Men det duer ikke, hvis man tror, at man kun får vækst ved at give statstilskud. Det duer ikke, hvis man tror, at væksten kommer ved, at man fremrykker nogle offentlige investeringer. Det duer ikke, hvis man tror, man kan fremme væksten ved at lave om på arbejdsmarkedspensioner eller lignende. Det er ikke sådan, man skaber vækst. Man skaber vækst ved at give erhvervslivet mulighed for at producere noget, der kan sælges – og i særdeleshed til lande uden for Unionen. Selvfølgelig er det også rart, hvis man kan sælge til lande inden for Unionen, men vi er nødt til at have eksporten til tredjelande op på et helt andet niveau; så er der mulighed for vækst i hele Unionsområdet og ikke kun i Danmark. Jeg håber stadig, at det vil lykkes på et tidspunkt.

Statsministeren var også kort inde på, at man skulle nedsætte personskatterne og i højere grad rette skattesystemerne mod beskatning af forbruget af naturressourcerne, altså en reel skat på det, vi forbruger, det, vi ikke kan undvære: vand, olie, gas osv., altså alt, hvad der kommer fra naturen, og alt, hvad der eventuelt – selv med SF's mest ihærdige kiggen gennem kikkert – kunne have noget med miljøet at gøre. Heldigvis har jeg ikke hørt, det direkte er blevet sagt, at vi skulle have miljøafgifter, det er stadig væk sikring af naturressourcer og lignende, der tales om. Et godt miljø er noget, man fremelsker ved at give mulighed for at producere på en fornuftig måde.

Til sidst vil jeg sige, at Fremskridtspartiet selvfølgelig kan støtte det, som er blevet sagt fra hr. Ivar Nørgaards og Socialdemokratiets side, nemlig at vi skal sikre, at der bliver ved med at være mindst én kommissær fra hver nation i Den Europæiske Union, men vi er villige til at se på eventuelle ændringer i trojkaen, altså hvilke lande der skal efterfølge hinanden.

Men det vigtigste er nok, at vi i Danmark sikrer, at åbenhed, nærhed og demokrati, det,

[Annette Just]

der med et uartigt ord hedder subsidiaritet, kommer til at fungere. Vi har hørt nogle halvkvædede viser, vi har set nogle halvdårlige forslag, men det er ikke begyndt at fungere, og det er mit ønske og håb, at regeringen vil lægge sig i selen for, at vi får det gennembearbejdet.

Derfor støtter vi også det dagsordensforslag, som i dag er fremsat af Socialdemokratiet, og jeg synes egentlig talt, at dagsordenen meget godt skitserer det, som Folketinget i virkeligheden hele tiden har sagt at samtlige partier vil.

Peter Duetoft (CD):

Jeg ved ikke rigtig, om jeg skal sige fru Annette Just tak, fordi hendes parti stemmer for dagsordensforslaget. Det kan være, at den er meget let at fortolke i forskellige retninger, så den skulle have været skrevet anderledes.

Men jeg vil godt starte med at sige tillykke til Europa, fordi Maastricht-traktaten nu endelig langt om længe er kommet i gang. Maastricht er vigtig for os alle sammen, fordi den er med til at skabe den stabilitet, som både statsministeren og udenrigsministeren taler om, og hovedformålet med dansk EU-politik er på lige fod med, hvad det må være for andre lande, at få samarbejdet inden for Maastricht-traktaten til at virke. Nu har vi rammerne, nu er vi fri for at diskutere dem i tide og utide, og nu gælder det om at fylde dem ud og få nogle positive resultater ud af det. Hvor meget jeg så end holder af EU og det europæiske samarbejde, mener jeg nok, at den største katastrofe, der kan ske for samarbejdet, vil være, at man bliver ved med at diskutere rammer og ikke kan fremvise nogen egentlige resultater.

Jeg tror, at forudsætningen for en succesfuld konference i 1996 og i årene derefter bl.a. er, at vi har de succeshistorier, som vi allerede har talt om tidligere. Vi skal kunne vise resultater af arbejdsløshedsbekæmpelsen, vi skal kunne vise resultater af den fælles sikkerhedspolitik, og vi skal kunne vise resultater med hensyn til den sociale dimension, som vi kommer til at diskutere senere i eftermiddag. Kan vi ikke det, vil der ikke i de europæiske befolkninger fortsat være en tro på, at integrationen og samarbejdet er svaret på Europas problemer. Så vil man vende tilbage til en negativ nationalisme, til protektionisme, til at være sig selv nok for at løse sine egne problemer, og det vil så give os

alle sammen det problem, at historien gentager sig.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at CD's mål stadig er, at Danmark skal være fuldt medlem af Maastricht-traktaten. Det sagde vi før folkeafstemningen, og det sagde vi efter folkeafstemningen, men vi er fuldstændig bundet op på den linje, der siger, at det må ske i forbindelse med en ny folkeafstemning. Vi tror, at sikkerhedsproblemerne med hensyn til WEU, men bestemt også den europæiske flygtningepolitik, kan føre til, at det på et tidspunkt vil være klogt, at Danmark hæver sine forbehold. Jeg vil godt understrege med meget tykke streger, at det må ske på et tidspunkt, hvor det er i dansk interesse at hæve dem, og ikke bare fordi man synes, at vi nu skal have en debat, eller at man nu skal slå lidt i bolledejen for at komme på forsiden af avisen, eller hvad det nu måtte være. Det må være folketingsflertallets og regeringens vurdering, at Danmark nu har en overordnet interesse i at være med. Det tidspunkt tror jeg kommer i forbindelse med 1996-konferencen, men det kan man have forskellige opfattelser af.

Institutionsdiskussionen kommer naturligvis også til at køre i den kommende tid, og i CD er vi tilhængere af en mekanisk ændring – om man må sige det sådan – i forbindelse med EFTA-landenes optagelse, dvs. man fremskriver de nuværende forhold, således at man – ligesom da vi blev medlem – i princippet kører videre med den balance, man kender i dag.

Den grundlæggende diskussion mener vi også må ligge i 1996-konferencen, og ved den konference vil vi da lægge op til at anbefale, at regeringen arbejder for en styrkelse af Europa-Parlamentet, og at man flytter lovgivningen fra Rådet over i Parlamentet og giver Rådet den vetoret, som Parlamentet har i dag. Vi tror, det er afgørende for, at de store i EF stadig væk vil føle, at det er et fair system, og at de derfor har lyst til at træffe deres beslutninger inden for Fællesskabet, i stedet for at de skulle vende tilbage til mere nationale beslutninger.

Udenrigsministeren gjorde nogle meget kloge bemærkninger om de nationale parlamenter og deres rolle, og i den forbindelse vil jeg godt opfordre til, at man i Folketinget drøfter, hvordan man kan samordne og i højere grad sammenarbejde de nationale parlamenter, end man har gjort, f. eks. med et mere direkte sam-

[Peter Duetoft]

arbejde mellem parlamenternes udvalg. Vi havde et glimrende møde med de udenrigspolitiske nævn i de forskellige EF-lande for en lille måneds tid siden, og den type møder kunne man godt udvide til flere udvalg, der på tværs af landegrænserne fandt sammen og dannede baggrund for det, regeringerne vil gøre i Rådet.

Om udvidelserne vil jeg godt sige, at vi naturligvis mener, at det er vigtigt, at de tidligere EFTA-lande og Norge, Sverige og Finland kommer med. Finland er måske den mest emsige i den forstand, at de kender sikkerhedsproblemerne ved at stå udenfor, men også Sverige og forhåbentlig Norge kan komme med sammen med Østrig.

Det vil ikke betyde, at der skal dannes en nordisk blok i EF, som også udenrigsministeren nævnte, men det vil naturligvis betyde, at man får nogle af de punkter på dagsordenen, som vore lande har en fælles interesse i, eksempelvis at få ligestillet Østersøens miljøproblemer med Middelhavets, eller hvis den sydlige del af EF har for stor styrke, vil det være let at trække deres problemer ind på dagsordenen til diskussion, ligesom et øget medlemskab heroppe i det nordlige vil medføre, at nogle af vores store problemer også kommer på dagsordenen. Det vil blive lettere, når det ikke kun er Danmark, der selv skal gøre det.

Når EFTA-landene så er med, er jeg enig i, at Østlandene, Polen, Tjekkiet, Ungarn og måske de baltiske lande, skal være de næste, både for at forebygge politisk ustabilitet, og bestemt også – og det skal man ikke glemme i denne diskussion – for at forebygge sociale folkevandringer i Europa. Hvis det ikke lykkes at få disse lande med i det europæiske samarbejde og dermed give dem et økonomisk lift, frister man dem til at bevæge sig over til naboen, hvor man har det bedre, og så har vi alle sammen et fælles problem.

Når de lande så var nævnt, kunne jeg jo godt se på både statsministeren og udenrigsministeren, at de tænkte videre i Østbaner, og dér er jeg nødt til at komme med noget, nogle måske ikke bryder sig så meget om.

Jeg vil godt her sige, at når det er overstået, mener jeg ikke, at man kan vente længere med Tyrkiet. Vi er nødt til at tage diskussionen om tyrkisk medlemskab, bl.a. fordi de har afleveret deres ansøgning for uendelig mange år si-

den og hele tiden er blevet skubbet nederst i bunken. Man skal jo ikke glemme, at Tyrkiet er en repræsentant for den moderate del af den muslimske verden, og derfor bør det stå stærkt i kampen mod fundamentalisterne, ikke mindst fra Iran og Irak, som let kan vinde det mellemøstlige slagsmål, hvis Tyrkiet bliver opfattet som en andenrangsnation.

Derfor bør Europa af egne sikkerhedspolitiske interesser også tænke i den retning, selv om der måske er nogle, der helst ikke vil det.

Handel er vigtig, og derfor er vi også enige i, at en afslutning af GATT-forhandlingerne vil være godt. Jeg ved ikke, om man ikke skal advare lidt mod for store forhåbninger. Man sagde jo også, at det indre marked ville løse alle problemer i verden, men der kom dog nogle siden, og jeg er da også sikker på, at der stadig væk er problemer i verden efter en GATT-aftale.

Men handel skal vel også skabes på en anden måde. EU må indse, at Ruslands og Østlandenes vanskelige situation kun afhjælpes på en eneste måde, og det er ved at sætte handelen i gang – handel, handel og atter handel – men i en tid, hvor vi har 20 millioner arbejdsløse i EF, er det naturligvis en vanskelig omstilling, at vi samtidig skal handle med de lande, og at deres varer på andre vilkår end vores skal ind på markederne. Det giver et voldsomt problem, og derfor er vi nødt til at satse på de øgede investeringer i infrastruktur og i forskning, der gør os konkurrencedygtige på et højere teknologisk niveau. Vi er nødt til at specialisere os i mellem- og højteknologiske produktioner, og vi er nødt til at køre videre med arbejdsfordeling gennem orlovsordninger osv. i Vesteuropa. Gør vi ikke det, har vi ikke en chance for at forklare vore befolkninger, at forudsætningen for at hjælpe de andre lande er, at vi vil købe deres varer. I virkeligheden vil det være en ganske god ting at få systemeksporteret den politik, som regeringen har lagt erhvervspolitisk op til i Danmark, til EU.

Vi håber, at EF og EU vil udvikle sig praktisk. Vi mener faktisk, at alternativet vil være et tilbageslag i retning af et nationalistisk Europa. Vi mener, at alternativet til en positiv udvikling i dette system og af Maastricht vil være, at de store vil spille bold med os andre, og det er der aldrig kommet noget godt ud af.

[Peter Duetoft]

Men vi er nødt til at vise praktiske resultater for at bevise, at integrationen er god. Jeg tror stadig væk på, at europæisk integration er forudsætningen for et stabilt og godt Fremtidseuropa, men nu skal det også bevises i praksis, og Danmark har vel nok gennem de seneste år spildt alt for mange kræfter på at diskutere paragraffer i stedet for politik, og jeg håber bestemt, at første skridt bliver den Europa-Parlaments-valgkamp, der nu går i gang, men næste skridt bliver diskussionen op til 1996, hvor man også får plads til at diskutere praktisk politik, hvordan vi skal sætte ind mod arbejdsløsheden, hvordan vi skal klare miljøproblemerne, og hvordan vi skal klare arbejdsmiljøet, i stedet for kun på hver sin side at stille sig op med faner, hvor der står ja på den ene og nej på den anden eller »for forbehold« og »imod forbehold«. Den firkantede diskussion har spoleret uendelig meget for Europatanken i den danske debat, og det bør ikke fortsætte i årene fremover.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne takke for svarene på forespørgslen i dag, som ikke blot fastholder de spørgsmål, vi står over for her og nu, men samtidig peger på, hvor svært det er at forudsige den kommende udvikling, og hvor vigtigt det også er, at vi forsøger at blande os i debatten og få indflydelse på beslutningerne.

Statsministeren citerede en rammende udtalelse fra en britisk politiker, der om Nordirland siger: »Det er langtfra sikkert, at der kommer noget ud af det, men hvis nogen havde spurgt mig, om der ville blive frie valg i Sydafrika, fred i Mellemøsten, eller om Berlinmuren ville falde, så ville jeg have sagt nej til alle tre ting. Det er en anden verden.«

Når jeg har fremhævet netop dette citat, er det, fordi det mere end noget andet viser nødvendigheden af visioner. Hvis ikke nogen havde troet på, at der kunne blive frie valg i Sydafrika, at det var muligt at etablere fred i Mellemøsten, og at Berlinmuren en dag ville falde, og vel at mærke aktivt havde arbejdet for det, var det aldrig lykkedes.

Det er nødvendigt med både visionen og det konkrete arbejde. Det er nødvendigt at fastholde visionen, også selv om det ser sort ud.

Det er således vigtigt at fastholde visionen om en snæver valutasinge, selv om den politi-

ske vilje hos de store lande svigtede i sommer. Det er også vigtigt at fastholde visionen om, at EU kan bidrage til en fredelig udvikling i Central- og Østeuropa, selv om Jugoslavien viser, hvor svært det er.

Visionen for Det Radikale Venstre om EF har altid været, at EF var et skridt på vejen til noget andet og større, nemlig én verden. For os er det derfor vigtigt, at det nuværende EF-samarbejde udvides med andre lande, så snart det er gør ligt.

Vi finder derfor, det er rigtigt, at der lægges pres på at gøre forhandlingerne med de fire nuværende ansøgerlande færdige, således at disse landes regeringer og/eller befolkninger kan tage stilling til resultatet. Vi synes også, det er rigtigt, at nye ansøgerlande er på vej. Det er helt afgørende, at der ikke etableres en ny mur i Europa.

Efter vores opfattelse kræver de fire nye lande ikke andet og mere end teknisk-mekaniske ændringer i det demokratiske system, men derfor kan vi godt allerede nu begynde at tage fat på de videre diskussioner.

Men inden da vil vi understrege, at vi ikke ønsker, at de store lande får mere magt end den, de allerede har.

EF blev netop dannet, godt nok med udgangspunktet i den fransk-tyske akse, som et grundlag for en fredelig sameksistens i Europa, hvor der skulle tages hensyn ikke bare til de store lande, men også til de små.

Det betyder konkret for vores vedkommende, at det rigtige svar på Kommissionens sammensætning ikke vil være at øge fra 17 til 21, men at gå ned til 12 og så udvide til 16; med andre ord: Én repræsentant fra hvert land.

Reglerne for det kvalificerede flertal eller det blokerende mindretal skal opretholdes med de nødvendige tekniske justeringer, og det vil også gælde for Parlamentets vedkommende.

De store landes krav om større mandatindflydelse kan derfor ikke tilgodeses. Derimod kan det være rigtigt, at der sker en ændring i rækkefølgen af de lande, der skal have formandskabet, således at man sikrer sig, at der altid er et af de store lande til stede i formandskabet.

Når dette er sagt, er det måske trods alt værd at pege på, at det ikke er så sikkert, at vi kan få EU udvidet med fire nye lande i 1995. Når

[Lone Dybkjær]

man ser, med hvilken entusiasme fiskerne i Lofoten sender tørfisk til Italien, kan man godt forstå, at mange nordmænd ikke mener, et EU-medlemskab egentlig er nødvendigt. De har i forvejen det, de vil have. Men derfor skal vi naturligvis fra dansk side gøre, hvad vi kan for at få de fire lande med; visionen skal fastholdes.

Men når nu visionen er et stærkt udvidet forpligtende samarbejde i Europa, er det også nødvendigt, at vi gør os nogle tanker om, hvordan vi kan forestille os at samarbejdet videre skal håndteres, for at fortsætte pr. automatik vil være helt utænkeligt. Det vil ganske enkelt hverken teknisk eller folkeligt kunne fungere på den nuværende facon, hvis antallet udvides fra 12 til op over 20.

I denne diskussion har Danmark en særlig rolle at spille; nej, nej forpligter. Det store nej i 1992 og det lille ja i 1993 signalerer, at vi ikke bare kan køre videre i samme spor.

Den danske befolkning opfatter ikke Europaprojektet som sit projekt, og det er afgørende, at den kommer til det, hvis det skal lykkes.

Efter vores opfattelse er det derfor bl.a. nødvendigt, at vi ud over for det første at sætte fokus på beskæftigelsen for det andet også koncentrerer os om det voksende bureaukrati – og i den sammenhæng er der hos mange en fornemmelse af, at vi er ved at etablere en ny international elite, som bestemmer over os – og for det tredje får en demokratisk udvikling, som naturligt er koblet til åbenhed og nærhed. En inddragelse af befolkningerne på en anden måde end i dag er nødvendig, hvor vanskeligt det end kan være.

Statsministeren lagde i sin tale megen vægt på beskæftigelsen, og det er rigtigt. Det er en vigtig forudsætning for en folkelig opbakning i Europa, at dette spørgsmål er centralt placeret på dagsordenen.

Jeg tror, de fleste vil opleve det som ret ligegyldigt med etableringen af et indre marked, fri kapitalbevægelse og arbejdskraft, der kan gå over grænserne, hvis vi alligevel må konstatere, at vi har 20 millioner arbejdsløse i Europa, og at arbejdsløsheden vokser.

Vi skal være realistiske, sådan som hvidbogen også synes at være. Det meste vil stadig skulle foregå på det nationale plan, men der er ting, der kan og skal foregå på det internationale plan, f.eks. er det afgørende at lægge be-

skatning på ressourcer og forurening og i mindre grad på arbejdskraft.

Danmark må presse på for at få sådan en omlægning. Uden den vil vi få et ringe miljø, der ikke løser de problemer, vi står over for; heller ikke med hensyn til beskæftigelsen.

Det andet hovedproblem er bureaukratiseringen og fornemmelsen af, at vi er ved at etablere en europæisk elite. For at tage det sidste først: Ser man på de udsagn, der er om optagelsesprøverne for at arbejde i Kommissionen, er man da ikke i tvivl om, at der skal nogle helt ekstraordinære evner til. Det er naturligvis vigtigt, at man har de nødvendige og tilstrækkelige kvalifikationer – det er bedre end de politiske udpegninger, som vi f.eks. kender fra FN – men når det er sagt, kan man godt spørge sig selv, om rekrutteringssystemet er rigtigt, og om de mennesker, vi får fat i på denne måde, er de rigtige. Som en parentetisk bemærkning vil jeg sige, at antallet af kvinder som embedsmænd ikke er dramatisk for Europas fremtid, for vi rekrutterer jo embedsmænd for Europas fremtid. Uanset om vi kan lide det eller ej, er det Kommissionen, der spiller ud, og Kommissionen er afhængig af sit embedsapparat, og i Kommissionen skulle jo være personer, der bedre end folk med udgangspunkt i de nationale regeringer kunne se, hvad der var det fælles bedste.

Det får vi nødvendigvis ikke fat i på den måde, vi i øjeblikket udtager folk på. Vi risikerer at få en international elite, som er fjernet fra folket og derved i virkeligheden i ringe grad er i stand til at se, hvad folkets vision er.

Så til bureaukratiet: Med det mener jeg f.eks. EF's blokeringer af nationale initiativer. Der er adskillige eksempler på, at der kan gå et halvt til et helt år, inden EF får notificeret et nationalt initiativ – det mener jeg landbrugsministeren vil kunne bekræfte – og det til trods for, at dette nationale initiativ har udgangspunkt i direktiver eller forordninger fra EF-Kommissionen selv.

Det vil sige, at i en lang række sammenhænge kommer EF til at virke som en møllesten og ikke en dynamo. Hertil kommer, at der er en tendens til at blande sig i alt, stort og småt. Der er problemer, der ikke skal løses af Kommissionen, f.eks. kan man spørge sig selv om, hvad man skulle med et skoforsålingsdirektiv. Godt nok er det trukket tilbage nu, men blot det, at

[Lone Dybkjær]

det har eksisteret og der har været sat kraft og mandskab ind på at lave det, viser noget om, at der kan være noget galt.

Det er naturligvis fuldstændig afgørende, at der skabes åbenhed om beslutningerne, og det går usigeligt trægt. Vi må konstatere, at andre lande ikke har den samme opfattelse af vigtigheden af offentlighed, som vi selv har, men derfor er det alligevel helt nødvendigt med åbenhed, hvis der skal komme en folkelig opbakning.

Endelig er der problemet med, hvordan man får en mere direkte demokratisk beslutningsproces. Udenrigsministeren nævnte i sin tale, at det er nødvendigt at diskutere, hvorledes parlamenterne inddrages mere i beslutningerne, ligesom også en udvikling af Europa-Parlamentet bør diskuteres. Det Radikale Venstre er tilhænger af, at Europa-Parlamentet får initiativret; det er ikke rimeligt, at dette alene ligger hos Kommissionen.

Den dagsorden, der skal sættes for den videre udvikling i Europa, og den vision, der bør være, er, hvordan vi nu sikrer, at Europa ikke kun er kapitalens, industriens og de stærkestes Europa, men også for alvor bliver folkenes Europa, og hermed adskiller vi os fuldstændig fra Venstre. Vi synes, det er en forkert dagsorden, Venstre vil sætte ved at gøre forsvarsspørgsmålet til det centrale Europaspørgsmål, og vi synes også, det er for dårligt, at Venstre ikke engang selv vil fremsætte et forslag herom. Politik er også prioritering af, hvilke ting der skal sættes på dagsordenen, og Venstre vil sætte forsvaret på dagsordenen som det vigtigste spørgsmål i Europa netop nu. Er det virkelig Venstres mening, at det er det eneste, det drejer sig om her i Europa? Det mener Det Radikale Venstre ikke; vi har et andet perspektiv for Europa. Vi synes f.eks., at miljøproblemer og beskæftigelse er langt vigtigere at få på dagsordenen, hvis vi endelig skal tage et par enkelte spørgsmål op.

Til sidst: Samarbejdet i Europa er et stort demokratisk eksperiment, som vi ikke tidligere har forsøgt. Vi har haft kommunismens, nazismens og fascismens diktaturer, men vi har ikke haft noget demokratisk samarbejde. Det er nu helt afgørende, at vi ikke kommer til at opleve udviklingen i Europa som en udvikling hen imod et nyt system, hvor det vigtigste spørgsmål, der diskuteres, er forsvaret, eller

hvor der sidder en utilgængelig international overklasse, som bestemmer alting. Nu skal vi til at vise konkrete resultater af betydning for menneskers dagligdag. Den politiske udfordring, vi står over for, er, at visionen og perspektivet nu må være folkets Europa.

Lysholm Christensen (KRF):

Det er meget vigtigt for Danmark, at vi deltager fuldt ud i de internationale organisationer, som har indflydelse på vores livsvilkår, og hvor vi har mulighed for at øve indflydelse og gøre vore synspunkter gældende. Selv om vi er et lille land, har vi meget at bidrage med, og vi er også parat til at tage et medansvar. Vi vil gerne bidrage til at løse en række fælles internationale problemer.

I en verden præget af stadig større gensidig afhængighed er der behov for udbygning af det internationale samarbejde. Det gælder ikke mindst sikkerhedspolitik, økonomisk politik, miljøområdet og udviklingsområdet, men også flygtningeproblemerne og den internationale kriminalitet kræver et øget internationalt samarbejde, og Danmarks deltagelse i EU skal ses i denne sammenhæng.

Det danske nej til Maastricht-traktaten den 2. juni 1992 viste, at den danske befolkning frygtede, at EU skulle udvikle sig til en forbundsstat. Der blev taget hensyn til dette forbehold, da alle partier i Folketinget vedtog det nationale kompromis. På baggrund af det fik Danmark sine ønskede forbehold i Edinburgh-konklusionerne, der sammen med Maastricht-traktaten var udgangspunkt for afstemningen den 18. maj 1993. Resultaterne af Edinburgh-topmødet viste, at de andre lande var villige til at gå langt for at tilgodese danske synspunkter og derved opretholde et EU, hvor alle lande er sammen om det centrale samarbejde; det giver gode perspektiver for det fremtidige EU-samarbejde.

Selv om der kan være mange begrundelser for at udvide EU-samarbejdet også inden for Edinburgh-afgørelsens rammer, er det vigtigt, at vi respekterer folkeafstemningen den 2. juni og fastholder, at det nationale kompromis fortsat er udgangspunktet for den danske Europapolitik. Selv om Unionen blev gennemført den 1. november 1993, er EU i dag længere fra en forbundsstat end nogen sinde. Sammenbruddet i EMS-samarbejdet viser, at Den Økono-

[Lysholm Christensen]

miske og Monetære Union har lange udsigter. Den tyske forfatningsdomstols afgørelse viser endvidere, at Tyskland kun kan deltage i EU-samarbejdet, når det er et mellemstatsligt samarbejde mellem suveræne stater, der kun afgiver suverænitet på visse afgrænsede områder, og dermed må ideen om EF som forbundsstat være skudt definitivt i sønk.

Vi kan nu koncentrere os om at løse de problemer og udfordringer, som EU-samarbejdet står over for i fremtiden. Det må sikres, at EU bliver mere vedkommende for landenes befolkninger ved at skabe større åbenhed og nærhed i samarbejdet. Det betyder, at der må være mere åbenhed i Ministerrådet og Europa-Kommissionen, rådsmøderne skal som hovedregel være åbne for offentligheden, og der bør gennemføres åbenhed i forvaltningen i overensstemmelse med danske traditioner. De nationale parlamenter må i højere grad inddrages i beslutningerne vedrørende EU.

Det er endvidere vigtigt, at EU-lovgivningen i videst muligt omfang får karakter af en rammelovgivning, der respekterer de enkelte landes traditioner og sikrer, at beslutningerne træffes så tæt på den enkelte borger som muligt. Ministerrådets handlekraft skal samtidig styrkes ved at gennemføre flertalsafgørelser på områder, der efter subsidiaritetsprincippet betragtes som fællesanliggender, og som er i overensstemmelse med det nationale kompromis.

Danmark må fastholde de andre lande på et forpligtende miljøsamarbejde baseret på fælles minimumsregler. Der bør i denne forbindelse arbejdes på, at der indføres en fælles CO₂-afgift i EU.

Der må endvidere arbejdes på en snarlig overgang til et tæt valutakurssamarbejde inden for rammerne af det oprindelige EMS-system med de samme snævre udsvingsgrænser, og selv om Danmark har sagt nej til tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union, bør vi arbejde for en øget konvergens mellem EU-landenes økonomi; det er en forudsætning for et stabilt valutakurssystem. Danmark bør fortsat arbejde for at gennemføre anden fase af ØMU'en.

Der må gøres en ekstra indsats for at skabe øget beskæftigelse i EU ved hjælp af en samordnet økonomisk politik, og der er da også på det seneste taget initiativer i den retning.

Danmark har allerede arbejdet for at forbedre EU-samarbejdet på disse områder. Der er skabt øget åbenhed i Ministerrådets arbejde, så bl.a. resultaterne af de enkelte afstemninger kan offentliggøres. Danmark har også arbejdet for, at Europa-Parlamentet får bedre mulighed for at kontrollere, hvad der foregår i EU's institutioner.

Det danske Folketing har i en årrække via Markedsudvalget haft indflydelse på den danske EU-politik og viden om EU, og det må være et forbillede for de andre lande, der sikrer en tæt kobling mellem EU og de nationale parlamenter. Via oprettelse af Rådet for Europæisk Samarbejde sikres en grundig Europadebat, der kan være udgangspunkt for en folkelig debat om emnet.

Selv om Danmark i det nationale kompromis har sagt nej til at afgive suverænitet inden for det retlige samarbejde, er det vigtigt, at vi fortsat arbejder for at fremme det retlige samarbejde på mellemstatslig basis, og det er vigtigt, at der gøres en særlig indsats for at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet. Det er også centralt i stigende grad at få samordnet flygtningepolitikken i EU, så flygtninge ikke bliver kastebold mellem medlemslandene, et problem, som på det sidste er blevet aktualiseret med de serbiske desertører.

Der kan være mange fordele ved at lade EU-landene tale med én stemme over for omverdenen, hvilket også gælder i udenrigspolitiske sager, men det skal fastholdes, at dette samarbejde har karakter af rådslagninger, for at EU-landene så vidt muligt kan afstemme deres holdninger til vigtige internationale spørgsmål; enighed bør dog tilstræbes i vigtige spørgsmål. I overensstemmelse med det nationale kompromis skal Danmark fortsat stå uden for den såkaldte forsvarspolitiske dimension, og det betyder jo, at Danmark ikke er medlem af Den Vesteuropæiske Union, men følger organisationens arbejde via observatørstatus. Vi finder det altså ikke klogt at sætte det spørgsmål til folkeafstemning i juni til næste år som foreslået af Venstre her i dag.

I forhold til omverdenen må der arbejdes videre for at integrere de øvrige europæiske lande i EU. Danmark må arbejde for, at Sverige, Norge, Finland og Østrig optages som medlemmer hurtigst muligt. Derved vil de danske holdninger i EU-samarbejdet blive styrket.

[Lysholm Christensen]

Det er positivt, at udvidelsen af EU kan foregå inden for de bestående institutionelle rammer. Det betyder, at hverken kompetencen mellem EU's institutioner eller magtfordelingen mellem de små og store lande ændres.

De øvrige østeuropæiske lande må endvidere sikres en tæt tilknytning til EU bl.a. ved hjælp af en liberalisering af disse landes handel med EU. Og på dette område har EU jo allerede gjort en indsats ved hjælp af de såkaldte Europaaftaler med østeuropæiske lande.

EU må endvidere arbejde for hurtigst muligt at afslutte GATT-forhandlingerne, så der kan sikres en liberalisering af verdenshandelen og stigende beskæftigelse til gavn for alle.

Også i forhold til omverdenen har Danmark gjort en væsentlig indsats bl.a. ved at sikre, at udvidelsesforhandlingerne blev igangsat, før Maastricht-traktaten var vedtaget. Derved kan vi sikre en hurtig optagelse af nye ansøgerlande.

Det skal ikke på forhånd udelukkes, at den danske Europapolitik kan ændres i takt med en ændret udvikling i Europa. Ved en udvidelse af EU-samarbejdet ud over optagelsen af de nordiske lande og Østrig vil det være ønskeligt at tage kompetencen mellem EU's institutioner op til fornyet overvejelse.

Den sikkerhedspolitiske situation i Europa kan på længere sigt nødvendiggøre et forstærket samarbejde i EU på det sikkerhedspolitiske område. Men det er væsentligt, at grundlaget for den danske Europapolitik fortsat er fastlagt ved folkeafstemningen den 18. maj, og at en ændring af denne politik kun kan ske ved en ny folkeafstemning.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg har i de timer, denne debat har stået på, kunnet notere overordentlig stor grundlæggende enighed om hovedretningslinjerne for den politik, regeringen her i dag har fremlagt, og som er grundlaget for regeringens politik, herunder også den politik, som regeringen vil følge på det nært forestående topmøde den 10. december.

Det er en meget stor fordel for en regering at kunne være i den situation, at den kan konstatere, at der er bred opslutning om den politik, der er fremlagt. Enighed giver også de bedste muligheder for at påvirke resultaterne.

Jeg kan heller ikke tilbageholde den betragtning, at vi her står i en ret enestående situation. Når jeg tænker tilbage på, hvorledes markedspolitikken i årenes løb har delt dette Folketing, er det glædeligt at kunne konstatere bred enighed om hovedretningslinjerne.

Et enkelt spørgsmål har delt vandene og sat særligt liv i diskussionen, og det er spørgsmålet om Danmarks medlemskab af WEU.

Det er blevet sagt, at den sikkerhedspolitiske situation i Europa har forandret sig stærkt, og at det begrundes, at man skulle tage dette spørgsmål op til fornyet overvejelse, herunder at man ligefrem skulle holde en folkeafstemning i forbindelse med Europa-Parlamentsvalget i juni måned 1994.

Men hvad er det egentlig, der har forandret sig så dramatisk? Der er i øjeblikket to store initiativer på det sikkerhedspolitiske område i Europa. Det ene er et EF-initiativ. Det andet er et NATO-initiativ.

EF-initiativet udspringer af den franske Balladurplan. Den franske premierminister Balladur har skitseret, at man i Europa skulle udforme en slags stabilitetspagt. Det har der været arbejdet med, siden planen blev præsenteret på topmødet i København. Og embedsmænd fra de tolv lande har nøje gennemgået ideerne i dette udspil og er blevet – har det vist sig – langt hen enige om nogle hovedsynspunkter, der gør, at det, der oprindeligt var et fransk udspil, i dag må karakteriseres som et EF-initiativ.

Stabilitetspagtens idé er, at det er minoritetsproblemerne i Europa, der er farlige for freden i Europa. Det er minoritetsproblemerne, som udgør en vældig risiko for opblussen af krig og fjendtligheder mellem nationerne, efter at den kolde krig er hørt op. Derfor forestiller man sig indgået et net af aftaler om minoritetsproblemer mellem nabostater, der nærmere skal fastlægge, hvorledes man kan undgå, at minoritetsproblemer udvikler sig til stridspunkter.

Dette sæt af aftaler om minoritetsproblemer skal så forankres i en politisk aftale, som indgås af EU-landene og de tidligere Warszawa-pagtlande. Endelig skal dette net af aftaler kontrolleres af CSCE, som derved får, synes jeg, en både nyttig og vigtig opgave i sin virksomhed. Dette initiativ kommer til debat på topmødet den 10. december, og det mødes med almindelig velvilje.

[Udenrigsministeren]

Danmark er helt og fuldt uden afkorting med i den diskussion. Jeg må helt afvise forestillingen om, at Danmark ikke deltager med fuld styrke i at udforme en sådan stabilitetspagt, og jeg kan sige, at det forhold, at vi ikke fuldt er medlemmer af Vestunionen, men observatører, på ingen måde forhindrer Danmark i at spille en hel og fuld rolle i dette arbejde.

Det andet store initiativ er et NATO-initiativ. Det udspringer af ønsker hos de central- og østeuropæiske lande om at få imødekommet nogle sikkerhedsbehov. De føler selv, at de befinder sig i en usikker situation. De har store, militært svært bevæbnede naboer, som for at sige det lidt mildt er politisk under forandring – man kan også sige i krise – og de føler, at de har behov for at sikre sig selv på en anden måde, end de er sikret i dag.

På den baggrund har den amerikanske regering spillet ud med et forslag om »Partnership for Peace«, som skal drøftes på NATO-topmødet den 10. januar. Dette »Partnership for Peace«-udspil er blevet meget godt modtaget i hele Europa, i hele NATO-kredsen. Ideen er den, at der skal indgås tosidige aftaler mellem NATO og de enkelte central- og østeuropæiske lande. Det er rammeaftaler, der indgås mellem NATO og de enkelte lande. Med disse aftaler følger nogle forpligtelser for landene til at respektere menneskerettigheder, f.eks. at fastholde demokratiske styreformere.

Endelig indeholder »Partnership for Peace« også en ret til for de lande, der på den måde er med i det, at opnå konsultation med NATO, hvis der opstår situationer, som de føler truer deres sikkerhed – en form for ret til konsultation i visse situationer.

Danmark deltager helt og fuldt og uden afkorting i arbejdet med at omsætte disse ideer, som er fremsat fra amerikansk side, til politisk virkelighed. Der er meget godt stof også i dette udspil fra amerikansk side. På ingen måde er vi her hæmmet af, at vi ikke er medlemmer af WEU.

På et enkelt punkt har der været forsøgt et større udspil, der havde tilknytning til WEU. Frankrig og Tyskland havde forestillet sig og foreslået, at lande med Europaftaler kunne blive associeret i forhold til WEU. Det er en tanke, som blev nøje drøftet på WEU's møde her for ganske kort tid siden. Jeg kan sige, at det ikke er en tanke, der vandt tilslutning. Det

er en tanke, som blev ganske kraftigt tilbagevist af de øvrige medlemmer af WEU, og det blev den, fordi det er en tanke, der rejser en række spørgsmål, som ingen i dag kan besvare.

Jeg vil kun rejse ét af dem, og det er spørgsmålet om Baltikum. Hvis det er lande med Europaftaler, der kan blive associeret til WEU, hvad så med Baltikum? De har jo ikke en Europaftale. Skulle de så stå udenfor? Noget sådant ville set fra et dansk synspunkt være overordentlig beklageligt, og jeg er sikker på, at de baltiske lande ville finde, at det var en dårlig løsning netop på deres sikkerhedsproblemer, fordi det ville isolere dem endnu mere, end de er i øjeblikket.

Det er, hvad der har været af større udspil på WEU-siden. Og her er det, jeg spørger: Jamen hvad er det så, der har forandret sig så væsentligt? Der er intet i udviklingen af WEU, der har forandret sig voldsomt. Jeg vil her føje til, at WEU da har en rolle at spille og spiller en rolle. Det kan også tænkes, at WEU i årene, der kommer, får en større rolle at spille. Det tør jeg slet ikke afvise, og det ville da være dumt at afskære sig fra, at noget sådant kunne komme til at foreligge. Men den har altså ikke i dag fået en sådan større og central rolle for udviklingen af en ny europæisk sikkerhedsstruktur, som er det, vi bakser med, både når det drejer sig om stabilitetspagten og om udspillet inden for NATO om »Partnership for Peace«.

Det er den ene bemærkning, jeg har til det forslag, som Venstre i dag har stillet.

Den anden bemærkning, jeg vil gøre, er, at dette her jo i virkeligheden ikke drejer sig om WEU og medlemskab af WEU frem for observatørpost. Det drejer sig om deltagelse i den forsvarspolitiske dimension. Det er ikke et spørgsmål om, hvorvidt man skal have den ene eller den anden kasket på inden for WEU. Jeg vil gerne lige citere fra Maastricht, art. J 4, stk. 2, hvor der står:

»Unionen anmoder Den Vesteuropæiske Union, der udgør en integreret del af udviklingen af Den Europæiske Union, om at udarbejde og iværksætte de af Unionens afgørelser og aktioner, der har indvirkning på forsvarsområdet.«

WEU er ikke til at skille ad fra den forsvarspolitiske dimension inden for EU. Og derfor vil jeg sige til Venstre, at hvis dette er en tanke,

[Udenrigsministeren]

man vil forfølge, bør man spille rent ud og sige, at det er det, det handler om, altså at det, vi skal til folkeafstemning om, ikke er, om det er observatørpost eller medlemskab, men er spørgsmålet om, hvorvidt Danmark skal opgive det forbehold, som Danmark har taget over for den forsvarspolitiske dimension. Jeg kan sige, at det er regeringen ikke tilhænger af.

Men hvorom alting er, diskussionen er jo startet, og den er i sig selv værdifuld. Jeg håber, at Venstre vil gøre debatten den tjeneste at fremsætte et forslag – beslutningsforslag eller lovforslag – med udførlige bemærkninger, så vi kan få en virkelig debat om dette emne på et seriøst grundlag. For jeg er overbevist om, at når Venstre spiller ud med tanken i dag, ligger der seriøse overvejelser bag.

I denne diskussion er der i øvrigt en ting, der har irriteret mig dagen igennem, og det er, at man ligesom har sagt, at der var gået et halvt år. Jamen det er der altså ikke; der er gået mindre end en måned med at leve med den særlige danske ordning, som vi stemte om den 18. maj. Maastricht-traktaten trådte i kraft den 1. november. Vi har ikke levet et halvt år med den danske særordning, vi har levet med den i 30 dage. Jeg synes, det i sig selv giver anledning til betænkelighed at skulle skifte så hurtigt, og som det er kommet frem i debatten, er det jo ikke et standpunkt, jeg står ene med.

Hr. Ellemann-Jensen opfordrede til, at regeringen tænkte sig godt om, ikke svarede i dag, men gjorde spørgsmålet til genstand for moden overvejelse. Det lyder jo pænt, men den politiske realitet i dette her er jo – og det ved enhver, som har arbejdet i dette hus i mere end 14 dage – at hvis man ønsker, at en politisk modpart – et andet parti – virkelig skal foretage en moden overvejelse af et udspil, man kommer med, så spørger man pænt i forvejen, så taler man sammen på forhånd. Og det gør ærlig talt ikke noget stærkt indtryk på mig, at hr. Ellemann-Jensen siger, at nu skal vi skynde os hjem og foretage en moden overvejelse af et forslag, som man ikke selv har forsøgt at lancere på en måde, der opfordrede til eftertanke.

Jeg mener, vi har været igennem modne overvejelser om dette. Det var vi forud for folkeafstemningen, og de modne overvejelser, der har ført til det danske standpunkt om at søge en undtagelse for den forsvarspolitiske dimension og søge en undtagelse for WEU-medlemskab, gør sig fortsat gældende.

Jeg håber, denne diskussion vil munde ud i, som jeg sagde, at vi på grundlag af et forslag kan fortsætte debatten. Jeg mener, vi i allerhøjeste grad har brug for – det fremgik også af min tale – at vi har en omfattende, bred, dybtgående europapolitisk debat her i landet. Det ligger også bag forslaget om at oprette det såkaldte EF-råd, og det er et ønske, som regeringen har på alle mulige måder.

Vi har ikke været helt uenige om, hvorledes det skulle gribes an. Regeringen har – og det har vi heldigvis fået tilslutning til fra et meget bredt flertal her i Folketinget – holdt fast ved, at den første udvidelse med EFTA-landene måtte foregå på de nuværende institutionelle rammers grundlag.

Det er også klart, at når vi når frem til 1996 – næste bølge af udvidelser – trænger der sig mere fundamentale institutionelle overvejelser på. Dem skal Danmark selvfølgelig ruste sig til at kunne deltage i helt og fuldt, og det vil det også være regeringens standpunkt at vi skal gøre.

Fru Charlotte Antonsen brugte det udtryk, at jeg havde indrettet en lille kattede for denne diskussion. Jeg føler imidlertid selv, at min tale var en ladeport for den diskussion. Der er ikke nogen grund til at søge at undgå den diskussion, den er meget velkommen, men vi kommer også snart dertil, hvor alle, der ønsker en stærk debat om dette, også må lægge deres egne forslag på bordet. Jeg bebrejder ikke Venstre, at Venstre spiller ud med et forslag, en idé eller en tanke – det er velkomment – men Venstre må heller ikke fortænke os andre i, at vi synes, vi har gode argumenter for at afvise den tanke eller idé, der her er fremsat.

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Jeg vil gerne gøre udenrigsministerens ord til mine egne og takke for en god debat her i dag, der jo – ikke mindst efter at tv er gået hjem – klart har understreget de mange partiers ønske om, at debatten foregår på et seriøst grundlag.

Jeg vil i mit svar især koncentrere mig om spørgsmålet om arbejdsløsheden, som jeg er overbevist om er ganske afgørende.

Hr. Peter Duetoft, fru Lone Dybkjær, hr. Lysholm Christensen og hr. Ivar Nørgaard understregede alle, hvor betydningsfuldt det er, at kampen mod arbejdsløsheden bliver det vig-

[Statsministeren]

tigste punkt på EF-samarbejdets dagsorden. Det synspunkt deler jeg. Der er blevet anvendt lidt forskelligt ordvalg, men konklusionen er dog den samme: Vi skal i det europæiske samarbejde vise, at vi kan træffe beslutninger, at vi kan fremvise konkrete succeshistorier, og det må være her først og fremmest.

Fru Annette Just kommenterede de 7 pct. og var lidt forskrækket over tallet. Det skal man nu ikke være. Udenrigshandelens betydning for EF i forhold til alt det, vi producerer inden for EF-området, er i virkeligheden en utrolig stor fordel i forhold til f.eks. Asien, hvor tallet er i størrelsesordenen 20 pct., og hvor de nyindustrialiserede lande i Asien har en udenrigshandel, der spiller en langt større rolle for deres samlede produktion. Ser vi på det amerikanske kontinent – for det er en meget interessant og meget vigtig debat – vil vi kunne konstatere en tilsvarende stor udenrigshandels betydning for den indenrigske produktion i USA og Latinamerika.

Det, der er min pointe, er, at netop det forhold, at det indre marked og EFTA-området har en så høj grad af intern samhandel sammenlignet med omverdenen, skal bruges aktivt. Det betyder i praksis, at landene bedre kan koordinere deres investeringsindsats, deres økonomiske politik, uden at det, om jeg så må sige, smitter af i værre betalingsbalancer for dem alle sammen, hvis man sammenligner med Sydøstasien og det amerikanske kontinent. Det er det, der er det grundlæggende perspektiv, og det er det, der gør, at vores argument om en koordineret økonomisk indsats for at skabe flere nye job er så stærkt, som det er.

Derfor kan jeg sige, at jeg er meget glad for, at hvidbogen fra Kommissionen som en af sine målsætninger understreger, at vi skal prøve at skabe 15 millioner nye arbejdspladser i Europa inden årtusindskiftet.

Der har været sat spørgsmålstejn ved realiteten i den målsætning. Det er ikke for mig det interessante. Det interessante er, at man har sat sig nogle mål, der er ambitiøse, og at man nu ikke så meget diskuterer, at den prioritet skal være der, men at man diskuterer, hvilke midler der skal sættes i gang. Det første middel, som det er utrolig nødvendigt at holde fast i argumenterne om, er, at både Tyskland, Frankrig, England, Holland, Belgien, Italien og ikke mindst Danmark har meget nemmere

ved at få meget mere ud af deres nationaløkonomiske politik, hvis man ved og kan mærke, at de andre tilsvarende sætter lidt mere gennemtænkt miljømæssig bæredygtig damp på kedlen i deres investeringsprogrammer. Det er det, der er den grundlæggende filosofi, og det skal gentages, raffineres, uddybes gang på gang.

Hr. Kent Kirk stillede spørgsmål om hvidbogens indhold på arbejdsmarkedsområdet. Må jeg sige om det, at det sikkert er rigtigt, som jeg er informeret om det, at der vil være synspunkter om arbejdsmarkedsbidragene også fra arbejdsgiversiden, og det er sikkert også rigtigt, når vi ser på tallene, at de europæiske virksomheder har et højere socialt bidrag, end f.eks. amerikanske virksomheder har det. Det synspunkt har været fremført, at europæiske virksomheder derfor må nedsætte deres arbejdsmarkedsbidrag i konkurrence med USA.

Jeg tror, det er en meget enkel analyse, og jeg tror faktisk, at de analyser, der er lagt frem i den erhvervspolitiske redegørelse fra regeringen, med god ret kan bruges i denne debat. Vi kan ikke – og jeg mener, det er perspektivløst – satse på at erobre arbejdspladser fra de nylig industrialiserede lande i Asien alene ved at se på lønomkostninger og arbejdsgiveromkostninger. Lad os se det i øjnene. Vi skal ikke på en usolidarisk måde prøve at konkurrere på de områder, hvor de nylig industrialiserede lande eller de lande, der i den fattige verden prøver at komme op nu, prøver, hvor besværligt det er at få en række nyudviklinger i gang. Vi skal gå helt andre veje: avanceret produktion, avanceret service, avanceret informationsteknologi, omhyggelige nye job på servicesektorområderne og en række af de nye spændende tanker, som vil være indeholdt i hvidbogen.

Dernæst nævnte hr. Kent Kirk et punkt om fleksibilitet på arbejdsmarkedet. Jamen også dér er det jo herligt at se, at hvidbogens tanker – som vi er informeret lige nu – på bemærkelsesværdig måde ligner de tanker, regeringens arbejdsmarkedsreform indeholder. Det gælder tidlige tilbud til de ledige, det gælder større bevægelighed, fordi man bliver bedre uddannet – herlige tanker, som jeg tror kommer til at spille en ganske stor rolle i den europæiske debat.

Derfor er der skabt grundlag for den fleksibilitet, der her bliver nævnt – ikke mindst i det danske arbejdsmarkedspolitiske system.

[Statsministeren]

Jeg tror, det er vigtigt, at vi også her, når det gælder arbejdsløshedens bekæmpelse, er parat til – sagt til fru Annette Just – at sige: Det at introducere den tanke, at man på europæisk niveau f.eks. finansierer en række vigtige investeringer i Europa, er der da ikke noget forkert eller noget uøkonomisk i; det er der tværtimod noget meget rigtigt i. Man kan sige, at så længe landene ikke er nået så langt i koordinationen af deres finanspolitik, er der god idé i på europæisk niveau at finansiere fornuftige kollektive investeringer, byfornyelsesinvesteringer og en række andre infrastrukturinvesteringer.

Det, vi endnu halter bagud med i koordinationen af vore nationale politikker, giver vi en ekstra impuls foran med Den Europæiske Investeringsbanks finansiering. Det synes jeg er yderst fornuftigt og helt nødvendigt i den aktuelle situation.

Man kunne føle sig fristet til at svinge sig så højt op, at man kunne sige, at det, der er brug for, er en europæisk New Deal, som i sit omfang og i sin karakter virkelig tager fat om arbejdsløshedens grundlæggende problemer, og det er netop her i kombinationen af EFTA-lande og det europæiske samarbejde, vi har en historisk chance for at udnytte de nye muligheder.

Når fru Lone Dybkjær brugte udtrykket »folkenes Europa«, må jeg derfor sige, at det på mange måder mere end så meget andet sammenfatter, hvad det er, sagen drejer sig om. Jeg har det på samme måde, når det gælder notifikation og bureaukrati, og jeg vil gerne i dag sige, at de mange eksempler, vi efterhånden kender på, at også denne regerings og Folketingets gennemførte love har givet urimelig lange tidsforløb, når det gælder Kommissionens håndtering af dem og notifikationen deraf, i hvert fald giver mig anledning til at rejse spørgsmålet i Det Europæiske Råd den 10. – 12. december.

Jeg er ikke helt enig med fru Annette Just, når hun i relation til GATT-forhandlingerne siger, at der slet ikke sker noget i fransk film. I den forbindelse er det fristende at sige: Det kommer meget an på øjnene, der ser! Men til det seriøse: Jeg tror, vi alle deler et helt fundamentalt ønske om, at GATT-forhandlingerne fører frem til et resultat.

Jeg er måske nok dér en kende mere optimistisk end så mange andre. Jeg tror, NAFTA-

forhandlingernes afslutning i USA har skabt et klart afsæt, og jeg hæfter mig ved, at den franske udenrigsminister har været en anelse mere nuanceret på feltet på det sidste. Det giver os håb om, at vi kan nå resultater, hvilket er fantastisk afgørende.

Tænk, hvis man den 15. december – for som den amerikanske forhandler Mickey Kantor har sagt det: Der findes ikke nogen 16. december i den forhandling – kunne nå en GATT-af-tale kombineret med fornuftige nye beslutninger – og jeg tror, hr. Ivar Nørgaard har ret i, at det ikke bliver de store og meget drastiske beslutninger vedrørende beskæftigelsen, men dog et nyt skridt i den rigtige retning, der fastholder en rolig dansk finanspolitisk linje i 1994 – så tror jeg virkelig, der er grund til at sige, at det er svært at bevare pessimismen.

Jeg kan naturligvis heller ikke tilbageholde en kort bemærkning om debatten om Vestunionen. Jeg synes, udenrigsministeren på udmærket og præcis måde har redegjort for sammenhængene og for det første har understreget – hvad jeg synes er vigtigt – at udenrigs- og sikkerhedspolitik i dagens Europa jo ikke så meget handler om den benhårde kerne af militære strategier, men at sikkerhedspolitik i dagens Europa er langt mere komplekst sammensat. Det handler i langt højere grad om økonomisk samarbejde, om handelssamarbejde og om miljø- og energisamarbejde.

Man kan næsten sige, at den største sikkerhedspolitiske trussel lige nu er de utætte, usikre a-kraft-værker i Østeuropa for at nævne ét blandt flere eksempler. Er der en sikkerheds- og udenrigspolitisk risiko i Europa, er det den risiko, at Europa ikke formår at få skabt det fredelige grundlag for, at nye flygtningestrømme, nye folkevandringer af nød bliver overskriften i 1990'erne og i næste årtusind.

Derfor synes jeg, det er udmærket, at vi inden så længe får en debat til om de store udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål. For verden forandrer sig.

Vi havde en debat for ganske nylig, som med rette koncentrerede sig om FN's Sikkerhedsråd, men jeg synes da bestemt, vi skal tage en god og velforberedt debat om de udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål i det europæiske perspektiv. Jeg gør det gerne, for det kan måske også bidrage til, at den danske befolkning får mulighed for at grave et par spadestik

[Statsministeren]

dybere i den udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation, for det er jo langt mere komplekst end alene at bidrage lidt til underholdningen med, hvorvidt der skal stilles forslag om folkeafstemning om Vestunionen eller ej. Det er en forkortelse af dagsordenen i den europæiske kompleksitet, som Europa ikke fortjener.

Hvis jeg skal bidrage lidt til kompleksiteten i diskussionen om Vesteuropa og Den Vesteuropæiske Union, vil jeg nævne bare et par ekstra pointer i forlængelse af det, udenrigsministeren var inde på: Diskussionen om out of area i forhold til NATO, Tysklands forfatning og Tysklands muligheder for at deltage. Det fjerde EFTA-land, der ansøger, hedder Østrig, som i sin forfatning har lignende bestemmelser. Balancepunktet i forholdet mellem NATO og Vestunionen: Kan man forestille sig, at Centraleuropa kan knyttes til Vestunionen uden at være knyttet til NATO? Kan man forestille sig, at USA glemmer at tænke på, hvordan Rusland vurderer centraleuropæiske landes tilknytning til NATO? Det kan man næppe.

En samtale, jeg havde for ganske nylig med præsident Vaclav Havel i forbindelse med Wienkonferencen mellem de 32 landes stats- og regeringschefer, bekræftede meget tydeligt vores fælles erkendelse af, at den vesteuropæiske og østeuropæiske sikkerhedspolitiske udvikling i dette århundrede og i det næste naturligvis ikke alene er et spørgsmål om Vestunion eller ej – og slet ikke et spørgsmål om at diskutere den uafhængigt af den russiske tilstedeværelse.

Der er mange, mange balancespørgsmål, der langtfra er afklaret. Der er et så uafklaret billede, som inddrager så mange andre elementer end alene de militære, at der er god grund til at sige: Serios debat, ja, lad os endelig tage den, for det er der god grund til og også til have den med som et varigt indslag i vores optagethed af Europa; men lad os ikke indsnævre billedet til alene at være spørgsmålet om for eller imod Vestunionen, for det er langt, langt bredere og så uden for tv-kameraernes rækkevidde.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Statsministeren siger med rette, at jeg blev forbløffet over, at den samlede udenrigshandel fra Unionen til tredjelande kun er på 7 pct. Jeg

er ganske enkelt forbløffet over den manglende forståelse for, at der her ligger en mulighed for – med en koordineret indsats og alle de andre fine ord, som statsministeren plejer at elske at bruge – at skabe 15 mio. arbejdspladser inden for Unionen ved at få øget eksporten.

Jamen det er da fjollet, at vi i den lille del af Europa, som hedder Den Europæiske Union på nuværende tidspunkt, tror, at vi er os selv nok og kan nøjes med at handle med os selv, og så i øvrigt samtidig siger, at vi vil da godt sige ja til GATT, men vi ved ikke rigtig, hvad vi skal bruge det til. Det er jo i virkeligheden konklusionen på det, statsministeren sagde: Vi vil gerne sige ja til GATT-forhandlingerne, men vi ved ikke, hvad vi skal bruge dem til.

Vi skal bruge dem til at få samhandelen i gang. Vi skal til at eksportere. Vi laver så mange ting i den del af Europa, som vi tilhører, nemlig Den Europæiske Union. Derfor skal vi altså ikke bare gå rundt og passe på pessimismen; GATT giver os mulighed for optimisme, hr. statsminister, og det er derfor, vi skal slå fast, at det er gennem fri handel på verdensplan, at vi kan redde vor del af Europa og derved få øget samarbejdet også med resten af Europa og få noget fornuftigt ud af det.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Statsministerens afsluttende bemærkninger fyldte mig med en let undren. Statsministeren har jo fuldstændig ret i, at sikkerhedspolitik i dagens Europa er meget, meget mere og andet end krudt og kugler, isenkram og militær. Det ved jo enhver, der har beskæftiget sig med de ting i de senere år.

Statsministeren lød imidlertid, som om det var en helt ny erkendelse, der gjorde, at man så ikke var i stand til at diskutere enkelte dele af problemet her og nu, og statsministeren brugte det som en undskyldning for at udskyde debatten om nogle af de vigtige beslutninger, vi kommer til at træffe i Danmark i de kommende år, når det gælder vores egen placering i det – indrømmet – uhyre komplekse billede, som en ny europæisk sikkerhedsordning vil komme til at udgøre.

Men så må jeg spørge statsministeren, hvordan statsministeren ser det muligt for Danmark at stå som det eneste europæiske NATO-land, der hverken er medlem af eller associeret

[Ellemann-Jensen]

Vestunionen. Hvordan er det muligt for Danmark at stå i en sådan særstilling og samtidig være fuldt og helt med i de overvejelser, som foregår?

Vi har spillet ud i dag med et forslag om en hurtig folkeafstemning om spørgsmålet. Det har da i det mindste taget hul på diskussionen. Jeg må spørge statsministeren, hvordan i alverden vi skal komme videre i retning af at sikre, at Danmark er med alle de steder, hvor beslutningerne skal tages, hvis vi end ikke kan diskutere det, men bare henvise til gamle vedtagelser og formalia.

Mit spørgsmål til statsministeren er altså helt præcist: Tror statsministeren, det er muligt for Danmark at bevare sin indflydelse på debatten uden at være med ligesom alle andre?

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Det er også statsministerens bemærkninger om den sikkerhedspolitiske situation i Europa, som får mig til at tage ordet.

Jeg tror, regeringen begår en stor fejl, hvis man regner med, at den sikkerhedspolitiske situation i Europa alene kan klares ved forskellige tiltag af civil karakter. Når man taler med politikere fra de baltiske lande og politikere fra Østeuropa, hører man, at de er virkelig nervøse i øjeblikket, efter at Rusland har vedtaget en ny militærdoktrin. Disse politikere spørger Vesteuropa: Hvordan kan I være med til at forbedre vores forsvarspolitiske sikkerhed? Der er ingen tvivl om, at dér har Vesteuropa en forpligtelse.

I den diskussion kommer vi heller ikke uden om, at Danmark skal være med på alle niveauer, og i den udstrækning, NATO vil bruge Den Vesteuropæiske Union som arm i Europa, skal Danmark med ind og have indflydelse. Selv om udenrigsministeren siger, at der ikke er noget i kortene, der peger den vej i øjeblikket, må udenrigsministeren være klar over, at det kan der meget hurtigt komme. Derfor er det altså afgørende vigtigt, at vi ikke lukker af for den debat og skubber den fra os. Vi må tage fat på den og forberede den danske befolkning på det, for det er i Danmarks interesse at være med til at påvirke også den forsvars- og sikkerhedspolitiske udvikling i Europa.

Anden næstformand (Grove):

Der er megen uro i salen!

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Nu kunne man jo måske tro, at forespørgslen havde drejet sig om Vestunionen og sådan noget; men et af de temaer, der faktisk er i forespørgslens formulering, er udvidelsesforhandlingerne med fire ansøgerlande, Østrig, Sverige, Finland og Norge.

Hvorfor nævner jeg nu det? Jo, for jeg synes da, det havde været mere relevant, om vi havde haft en drøftelse her i dag i relation til Vestunion og forsvarspolitisk samarbejde, der handlede om den realitet, som er den svenske: Der er i Sverige en diskussion om, om man kan få en position ligesom Danmark, fordi en stor del af den svenske opinion ikke ønsker at blive medlem af Vestunionen. Det havde dog været mere relevant for det, vi står over for i den aktuelle situation, hvis vi ønsker, at EF skal udvides med de andre nordiske lande.

Men tilsyneladende får hr. Ellemann-Jensen meget held af at snakke Vestunion, som, når det kommer til stykket, dybest set bare er PR for Venstres valgkamp til Europa-Parlamentsvalget. Det er måske lidt mærkværdigt, at De Konservative spiller lidt med i det spil; det tror jeg ikke de vil få gavn af.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 13 af Ivar Nørgaard (S), Kent Kirk (KF), Charlotte Antonsen (V), Gade (SF), Annette Just (FP), Peter Duetoft (CD), Lone Dybkjær (RV) og Lysholm Christensen (KRF) (se foran) vedtoges enstemmigt med 111 stemmer.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Forespørgsel nr. F 7:

Forespørgsel til udenrigsministeren og arbejdsministeren:

»Hvordan vil regeringen i praksis sikre, at principperne i Maastricht-traktaten, den sociale protokol og Edinburgh-konklusionerne om nærhed og partsindflydelse på europæisk og nationalt niveau bliver virkeliggjort?«